

Pot do ustanovnega kongresa

1917

RAZVOJ IN ZMAGA

OKTOBRSCKE REVOLUCIJE

11. marca

Izbruh februarsko-marčeve revolucije, ki je bila po svoji vsebini buržuazna demokracija. Politična stavka delavcev Petrograda, ki se je začela 3. marca v Putilovski tovarni, se je v prvih dnevih razširila na vsa podjetja. Spremljale so jo ulične demonstracije. Revolucionarno gibanje je prodrlo v vojašnice. Gibanje ljudstva je začelo preraščati v oboroženo vstajo proti carskemu režimu in vojni.

12. marca

Padec carske vlade. Car se skrije pred ljudstvom. Ustava Petrograjski sovjet delavskih in vojaških odposlancev.

15. marca

V Petrogradu sestavljena nova Začasna vlada. Vado tvorijo knez Lvov, milijonarji Miljukov in Gučkov in drugi predstavniki kapitalistov in veleposelstnikov.

20. marca

Lenin piše prvo pismo iz znamenitih svojih »Pisem od daleč« v katerem daje analizo prve etape revolucije. Vseh pisem je v dobi do 8. aprila napisal pet.

16. aprila

Lenin se iz Švice vrača v Rusijo. Pozno zvečer se je pripeljal v Petrograd, kjer so delavci, vojniki in mornarji z navdušenjem pozdravljali. Na trgu pred kolodvorom je Lenin z oklopnega avtomobila govoril množici in pozval revolucionarni proletariati in armado k boju za zmago socialistične revolucije.

17. aprila

V Petrogradu je bilo zborovanje boljševiških udeležencev vseruskega posvetovanja sovjetov delavskih in vojaških delegatov. Na zborovanju je Lenin imel referat o vojni in revoluciji, ki je znan pod imenom aprilskih tez. »Posebnost situacije v Rusiji — pravi Lenin v tezah — obstoji v tem, da se vrši prehod od prve etape revolucije, ki je dala oblast buržuaziji in sicer zaradi nezadostne zavednosti in organiziranosti proletariata, k drugi njeni etapi, ki mora izročiti oblast v roke proletariata in revnejših kmečkih slojev«. Namesto parlamentarne republike je Lenin predlagal ustvaritev republike sovjetov. V tezah zastopa stališče, da je treba organizirati novo revolucionarno internacionalo.

1. maja

V skladu s protiljudsko politiko Začasne vlade je njen zunanji minister Miljukov poslal zaveznikom v vojni noto, v kateri govori »o stremljenju vsega ljudstva, da se nadaljuje svetovna vojna do odločilne zmage in o nanteri začasne valde, izpolnjevanju v celoti vse obveznosti, ki so bile sprejete napram našim zaveznikom«.

3-4 maja

Več kot 100 tisoč delavcev in vojakov Petrograda je na ulicah demonstriral proti »noti Miljukova« pod gesli: »Dol z vojno«, Objavite tajne pogodbe, »Vso oblast sovjetom«. Demonstracija se je vršila na poziv Centralnega komiteja boljševiške partije.

* Datumi so povsod po našem koledarju, a ne po starem, ki je tedaj veljal v Rusiji in ki je zaostajal za našim za 13 dni.

V zgodovini KPJ v Sloveniji je nadvse pomembna druga polovica leta 1954. Označujejo jo trije zelo pomembni dogodki. Septembra je bila v Goričanih pri Medvodah pokrajinska partijska konferenca za Slovenijo, na kateri je sodeloval tudi tovariš Tito, ki ga je pot iz dolgoletne ječe vodila naravnost v Slovenijo. Nekaj tednov po tej konferenci je začela izhajati 4. okt. v Dolnji Lendavi pod uredništvom Miška Kranjca »Ljudska pravica«, ki se je kot glasilo partije hitreje in bolj množično, kakor katerokoli drugo njeno glasilo, razširilo ne samo v okviru Slovenije in Jugoslavije, temveč si je utrla pot tudi preko meje med koroške, primorske in porabske Slovence. Tretji važen dogodek pa je bila vsedržavna partijska konferenca v Ljubljani decembra 1954. leta, na kateri so sklenili ustanovitev KP Slovenije in KP Hrvaške. Čeprav ne ocenjujemo vseh sklepov te konference pozitivno, ker niso prispevali k njenemu nadaljnjemu razvoju, je že zaradi sklepa o ustanovitvi KP Slovenije in KP Hrvaške ostala delovnim množicam v najboljšem spominu. To pa največ zaradi tega, ker so celo osnovne partijske organizacije, ki so skoraj vse sprejele tiskane zapise te konference v obliki ilegalne knjižice »Zima v Sloveniji«, sodile, da Partija s sklepom o usta-

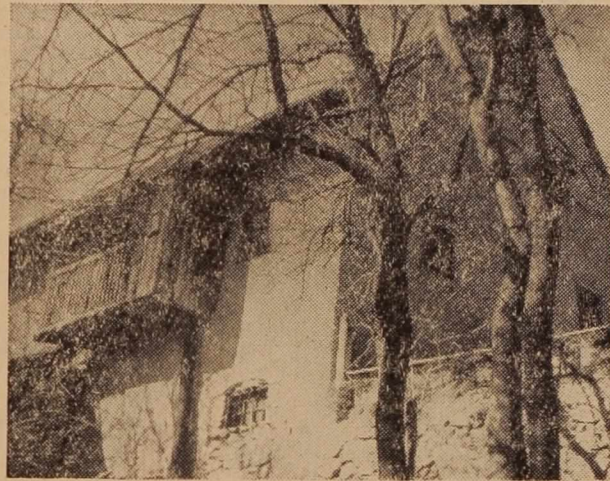
novitvi že dejansko ustanovljena. Te domneve ni bilo oportuno niti zanikati, ker bi to zmanjšalo polet, s katerim je začela Partija zbirati okrog sebe vse, kar je bilo proti diktaturi. Čeprav Partija zaradi napadnih Gorkičevih direktiv ni sodelovala s svojo listo na petomajskih volitvah leta 1955, pomenijo akcije, ki jih je Partija v zvezi z njimi organizirala, težak udarec diktaturi. Spremembe, ki so nastale po volitvah s formiranjem Stojadinović-Koroščeve vlade, niso prinesle pomirjenja, saj je zajel revolucionarni val celo Pomurje, kakor dokazujejo krvavi ljutomerski dogodki 1. septembra 1955. Partija v Sloveniji je storila vse, da razkrije delovanje tudi nove vlade, ki si prav zaradi povečane aktivnosti ljudskega gibanja po vodstvom Partije ni upala razpisati novih skupščinskih volitev, pa tudi ne občinskih, kakor je ob padu Jevtičeve vlade obljubljala, temveč je čakala, dokler ni občinskim odbornikom potekla mandatna doba. Na občinske volitve okt. 1956. leta se je Partija tako dobro pripravila, da je z listami ljudske fronte iztrgala vladajoči stranki JRZ nekaj občin, v mnogih drugih pa je zmagała s kompromisnimi listami, to je v povezavi z drugimi opozicijskimi skupinami. Tako je dobro pripravila teren za najvažnejši dogodek, ki je

sledil, sklicanje Ustanovnega kongresa KPS, 18. aprila 1957 na Čebinavem pri Zagorju.

Čeprav je KPS, kakor smo ugotovili, dejansko obstojala že od sklepa o njeni ustanovitvi na de-

cemberski konferenci leta 1954 v Ljubljani, jo je Ustanovni kongres idejno in organizacijsko še bolj strnil in ji s svojimi sklepi osvetlil in utrl pot do končne zmage.

Ivan Kreft

Tukaj je bil ustanovni Kongres KP Slovenije

Slovenski književniki v Murski Soboti

M. Soboti, 15. aprila. — Danes zvečer je bila v novi kinodvorani svečana akademija, posvečena 20. obletnici ustanovnega kongresa KPS.

O pomenu tega zgodovinskega dogodka za slovensko ljudstvo je govoril prof. Franc Zdravc, potem pa so prisrčno pozdravljeni od navzočega občinstva, ki je povsem napolnilo prostorno dvorano, stopili na oder slovenski književniki in pesniki: France Bevk, Miško Kranjec, Mile Klopčič, Ferdo Godina,

Peter Levec in Ivo Minatti, katerim so mladinke v znak hvaležnosti za prijeten večer domače besede izročile značilna prekmurska darila: vrtnake v domačih košaricah. Nastopajoči so bili deležni priznanja občinstva tudi pozneje, ko so brali svoja dela.

Nova mlečna restavracija in Non-stop trgovina v Murski Soboti

Trgovsko podjetje Koloniale v M. Soboti preureja svojo posovalnico »Delikatesa« v moderen lokal z velikimi izlozhami. Odprta bo neprekinjeno od 7. ure zjutraj do 7. ure zvečer ter bo tako prva Non-stop trgovina v Pomurju, s čimer bo ustrezno že dolgoletni želji mesta in okolice. Bo pa tudi v okras in za Soboti lepa pridobitev.

Poleg trgovine z delikatesami in špearijskim blagom bo prav tako sodobno urejena mlečna restavracija. Tu se pa ne bo dobilo samo mleka in mlečnih izdelkov vseh vrst, ampak tudi razne brezalkoholne pijače in prigrizke. Delovni čas v mlečni restavraciji bo od 6. ure zjutraj do 8. ure zvečer ter bo tako omogočeno delovnim ljudem, ki odhajajo že zgodaj zjutraj na delo, da se še poprej okrepijo.

H.

Slovenski kvintet med Prleki

Priznani slovenski kvintet od radia v Ljubljani bo letos prvič po vojni napravil daljšo turnejo po Prekmurju in Prlekiji. V okviru prvomajskih proslav bo dal v Lendavi, Soboti, G. Radgoni v Križevcih in Ljutomeru svoj zabavni program, ki bo obsegal narodne pesmi, narodno glasbo in veseli del programa. Mi se veselimo tega gostovanja, saj je ravno ta kvintet žel že obilo uspeha doma po domovini kakor tudi v inozemstvu. V Križevcih bodo nastopili v petek tretjega maja ob šesti uri popoldne.

MOJE PRVO KONKRETNO DELO

Moji prvi stiki s komunistično ideologijo izvirajo še iz leta 1919. Takrat sem kot vajenec s polnim razumom in obširnim znanjem poslušal delavce-govornike iz Budimpešte, ki so prišli sem, zato, da seznanijo tukajšnje prebivalstvo z novim političnim režimom. Tisti govori o proletarski diktaturi in o socialistični ureditvi so mi odprli povsem nove perspektive. Tudi rdeči Prvi maj je pustil v meni globok vtis. Čakal sem samo še priložnosti, da se konkretno izkažem. Na to sem moral dolgo čakati, kajti komunizem na Madžarskem so zatrli, v Jugoslaviji pa še dolgo nisem mogel najti stikov. Pozneje sem se seznanil s čakovskimi tovariši ob ogledu nekakega sovjetskega filma. Ti so me poklicali v njihov sindikalni dom, kjer so mi dali tudi potrebne knjižice.

V Čakovcu sem opazil, da so v organiziranju delavstva lepo napredovali in da so bili vsi voditelji prepričani komunisti. Zanimalo jih je, kako je pri nas v Lendavi, kake tovarne in podjetja imamo in

podobno. Največja je bila takrat tovarna dežnikov. Tukaj je bilo delavstvo zelo nezadovoljno, ker so njihovi delodajalci začeli z redukcijami plač proti čemur so bili delavci nemočni. Dobil sem nalogo, da čakovske tovariše seznanim s tistimi delavci, ki jih imam za najbolj napredne.

Neko nedeljo smo organizirali izlet v lendavske gorice. To smo lahko naredili ne da bi bilo sumljivo oblastem, kajti v Lendavi je bila navada iti ob praznikih v gorice in tam na prostem ob domačem vinu preživeti dan v oddihu in zabavi. Tedaj se je začela agitacija. Ni bilo lahko delo. Nekateri so se namreč bali, da bodo preganjani kot komunisti. Toda mi smo bili zmogni in znali prikazati, da lahko delavci le organizirano dosežejo boljši položaj.

Cez nekaj dni je bilo organizirano že vso delavstvo v obratu. Izvolili so svoje zaupnike in začeli kot organizirana celota pregovore z delodajalci. Takratni direktor banke je bil tudi direktor dežnikar-

ne, a njegov glavni pomagač in delničar pa katoliški župnik. Župnik je začel med verniki protinapad. Propagiral je ustanovitev take delavske organizacije, katero bi vodili delodajalci. Tej organizaciji ni bilo osnove med delavci, kjer ni bilo najti — razen posameznikov — pristašev. Tako je ostal ta čuden sindikat brez članstva. Delavci pa so dosegli to, da so dobili zopet tiste plače, kot so jih imeli prej. Delodajalci so bili primorani to storiti na pritisk sindikata.

To je bilo moje prvo doživetje in prvo konkretno delo kot komunist. Takrat se je prepričljivo pokazalo — čeprav v malem obsegu kako koristna in pomembna je konkretizirana marksistična ideologija.

Nekaj let pozneje sem se spoznal s tovarišem Štefanom Kovačem, ustvarili smo stik s čakovskimi tovariši in nadaljevali delo s širjenjem letakov in raznega propagandnega materiala, zlasti v času okupacije.

Ludvik Vljaj

36 KMETIJSKIH ZADRUG TEKMUJE

Za veliko tekmovanje kmetijskih pridelovalcev, ki je bilo pred kratkim razpisano v zveznem merilu, je dokajšnje zanimanje tudi med pomurskimi kmetovalci. Na Okrajni zadružni zvezi v Murski Soboti predvidevajo, da bo v pokrajini tekmovalo 36 ali okrog 55 odst. vseh kmetijskih zadrug.

V kmetijskih zadrugah je največje zanimanje za rekordno pridelovanje krompirja; predvidevajo, da bo tekmovalo 50 skupin kmetovalcev. Če računamo, da bo vsak kmetovalec zasadil povprečno 35 arov zemlje s krompirjem, potem bo pri skupni površini 8 ha na skupno tekmovalo okrog 1300 individualnih kmetovalcev, ki bodo posadili krompir na 400 hektarih. Razpis letošnjega zveznega tekmovanja pa ni našel tekmovalcev povsem pripravljenih za to spodbudno akcijo, saj menijo, da bi se za pridelovanje krompirja prijavilo še več skupin, če bi tekmovanje razpisali ob skrajnem začetku kmetovalčevega leta. Rekordno pridelovanje žita bo prišlo v poštev šele v prihodnji sezoni, kajti popolni pridelovalni uspehi so v marsičem odvisni že od začetnega uveljavljanja agrotehničnih ukrepov (kolobar, smotno in koristno uporabljanje umetnih gnojil itd.). Prav tako je razpis zapoznel za sadjarje in vinogradnike, ki se bodo lahko odločili za načrtno in kompleksno obnovo šele v začetku prihodnje obnovitvene sezone — v pozni jeseni. Za tekmovanje v prihodnjem letu pa se bodo morali eni in drugi že sedaj začeti pripravljati, da jih prihodnji razpis ne bo več iznenadil. Za rekordno pridelovanje žita so v pokrajini dokaj deljena mnenja; spričo neugodne po-

VRÉMENSKA NAPOVED

za čas od 19. do 28. aprila

Prevladovalo bo suho, po večini jasno vreme. Kratkotrajne padavine z ohladitvijo se pričakujejo med 18. in 19. aprilom, ali pa med 21. in 22. aprilom. Večje, oziroma trajnejše padavine in obnem močna ohladitev se pričakuje v zadnjih dneh prihodnjega tedna.

Ob razjasnitvah v prvih nočeh nevarnost slane.

Združeni ameriški sindikati AFL-CIO imajo okrog 15 milijonov članov. To so skoraj vsi delavci Amerike. International Brotherhood of Teamster (Vsedržavno bratstvo voznikov) je eden izmed najmočnejših sindikatov — ima čez 9 odstotkov članstva. Toda ta sindikat je eden izmed tistih, v katerih se je pojavila korupcija in zloraba, ki jo zdaj raziskuje Senatski odbor.

Sindikat voznikov izraža neverjetno moč in samostojnost, ki se razkriva šele zdaj po akciji senatskega odbora. »Boss« sindikata predsednik Dave Beck, podpredsednik James ali Jimmy Hoffa in Frank Brewster ter nekaj drugih vodilnih so v ospredju dogodkov. Pod vodstvom teh ljudi je nad milijon voznikov in še precejšnje število članov, ki bi po široki spadal v druge sindikate. Ta sila vpliva na vso gospodarstvo Amerike. Upoštevati je namreč treba, da je večina blagovnega prometa odvisna od transporta s kamioni.

Sindikat voznikov pa ne razpolaga samo s tem vplivom, temveč tudi z bogastvom in drugimi sredstvi. Razpolaga namreč s 34 milijoni dolarjev. Od kod? Od članarine? Ne. Beckova organizacija je udeležena tudi spekulacij na borzi. Razen tega odloča o stavykah malih sindikatov, ki zaradi pomanjkanja denarja ne vzdržijo dalj časa. Tudi solidarnost voznikov pomeni mnogo v uspehih stavk. Neredko pa je stopil Beckov sindikat na stran delodajalcev. Tudi na ta način je zaslužil — včasih poleg sindikata samo še Beck, Hoffe... Beck pa ve, da s posojilom malim sindikatom tudi v drugačnih okoliščinah doseže gotov vpliv. Takšna posojila se navadno končajo v zvezi — pogodbeni odvisnosti. Toda če upoštevamo tudi dejstvo, da ima Beckov sindikat tudi delnice nekaterih delniških družb...

Ta sindikat je torej tudi kapitalist in razumljivo je, da v podjetjih, kjer ima zastopan svoj kapital, ne bo v korist delavcev podpiral stavk. Toda dejstvo, da so udeleženi tudi poslov in kockarnicah, v odpiranju novih barov, javnih hiš — je že čez mero. Sli so celo v sporazumevanje z reekterji — lažnim sindikatom pristaniških delavcev, tudi s pomočjo posojila, ki so ga ponudili. Dokončno odločitev je sicer preprečil uprizorjeni škandal, vendar ostaja

dvomljiv položaj. Če bi Beckovemu sindikatu to uspelo, bi postal absoluten gospodar atlantskih obal Združenih ameriških držav. To je višek, ki pa bi omogočil še nadaljnje razporedjanje moči in delovanja sindikata. Prvaki so nameravali prodreti tudi v oblast Oregona (ene izmed ameriških držav) in vzpostaviti kontrolo nad tamkajšnjo oblastjo. S podkupovanjem in terorjem so že uspeli v glavnem mestu te države zamenjati nekaj vodilnih ljudi iz oblasti in policije, toda to je tudi eden izmed najbolj obremenjenih argumentov zoper voznike.

Sam Dave Beck je na svojem položaju v zelo kratkem času obogatel. Ima okrog milijon dolarjev gotovine in hišo za 165.000 dolarjev in še marsikaj — pri letni plači 50.000 dolarjev. Od kod torej? Od izsiljevanja delodajalcev in preprečeva-

nja stavk, od izkoriščanja sindikalnih fondov in podobno. Tudi Brewster je obogatel tako, da je jemal denar od članarine in si tako spravi premoženje z dirkalnimi konji. Hoffe pa je postal lastnik tovarne, hipodroma in transportnega podjetja. S krajo dokumentov je hotel preprečiti nadaljnje raziskovanje senatskega odbora, toda podkupil je nepravega uradnika in tako sam padel v klopko.

Senatski odbor bo nadaljeval raziskovanje po sindikatih vse do 1958. leta in bo verjetno marsikaj odkril tudi drugod. Vsekakor pa ne bodo niti sindikati mirovali. Njihovi advokati že zbirajo gradivo proti raznim zbornicam, ki nudijo senatnemu odboru največ podatkov. Tako se bo nadaljevalo »javno pranje umazanega perila«, od katerega bodo imeli vsi določene koristi.

Nejasno stanje v Jordanu

Zadnje čase prihajajo iz Jordana nejasne vesti o dogodkih, ki menda pomenijo odkrit spor med zahodno usmerjenim kraljem Huseinom in levčarskimi političnimi strujami. Kaže da kralj Husein ni bil zadovoljen s politiko predsednika vlade Nabuisija, ki se ni upiral zahtevi dvora naj odstopi. Kraljevo upanje je bil načelnik generalnega štaba Abunubar, ki pa ni soglašal s preusmeritvijo jordanske politike v korist zahodnih interesov. Jordanski dvor poroča, da je Nuvar pripravil oborožen pohod na Aman, kjer bi naj zjel kralja in ga odstavil. Zato je kralj ukazal aretacijo generala Nuvarja, toda doslej še ni znano ali so ga aretirali.

Položaj v Amanu je vsaj začasno v prid kralja Huseina, ki je zdaj sestavil novo vlado s predsednikom dr. Useinom Kalidi. Bivši predsednik vlade se je zavzemal za tesnejše zveze z Egiptom in Sirijo, dvor pa je iskal stikov z arabskimi dinastijami, kraljem Saudom in iraškim kraljem. Kralj Husein je po telefonu govoril s predsednikom sirijske republike Kuatlijem. Menijo, da je zahteval umik sirijskih čet z jordanskega ozemlja. To pa zato, da ne bi hotele tudi druge arabske države »pomagati« Jordaniji. Gre za

iraške čete v bližini jordanske meje in za Saudovo zainteresiranost. Izraelci pa so pripravljani ob vsakršnem vmešavanju v notranje zadeve Jordanije zasesti ozemlje na desnem bregu reke Jordan. Neprijetno je tudi to, da imajo Britanci še vedno dve vojaški bazi v Jordaniji. Do napetosti je tudi prišlo med Jordanijo in Egiptom. V Amanu so zahtevali naj egiptovski novinarji, ki se tamkaj mudijo, zapustijo jordansko ozemlje, zahtevali so tudi takojšnji odpoklic egiptovskega vojnega atašeeja.

Tako je na tem delu položaj še vedno preko mere zapleten.

Odpor proti nasilju v Alžiru se stopnjuje

Dve stotideset javnih delavcev, književnikov, univerzitetnih profesorjev in političnih prvakov je poslalo predsedniku francoske republike spomenico, v kateri terjajo konec vojne v Alžiru.

Na pobudo prof. Luciena Jayata v svojem protestu opozarjajo na hude posledice triletnih vojne, ki je poglobila nezaupanje med francoskim in alžirskim ljudstvom, in obsojajo represalije in mučenja Alžircev. Konec vojne je edina rešitev francosko-alžirske skupnosti.

Protesti proti nečloveškim metodam represalij in mučenja v Alžiru so postali še posebno pogosti v zadnjem času, odkar so listi navzlic zaplombam, cenzuri in postavljanju novinarjev pred sodišče, začeli objavljati podatke o ubojih talcev, mučenjih po zaporih in koncentracijskih taboriščih ter o terorju nad alžirskim prebivalstvom. Mnogokod so organizirali protestne stavke in

Pogled na zunanje politično aktivnost Jugoslavije v zadnjih mesecih nam predstavlja sliko intenzivnega dela pri reševanju mednarodnih problemov širšega značaja ter posebno pri reševanju nalog uvrščenja in nadaljnega razvijanja odnosov med večimi državami. Doslednost v njeni izvenblokovski orientaciji in aktivnost v borbi za mir, sodelovanje in socializem, so pridobili naši državni nove simpatije in ugled v svetu.

V tem obdobju je vsekakor najbolj pomembna aktivnost Jugoslavije pri reševanju problemov, ki so se koncem leta pojavili pri Združenih narodih. V začetku znanih dogajanj na Bližnjem Vzhodu, ko je z neposredno akcijo naše države prišlo do izrednega sklicanja Generalne skupščine ZN ter preko vseh težkih zapletljajev pa do konca enajstega zasedanja v začetku marca. Jugoslavija je z vso svojo avtoriteto vložila vse napore, da se zaustavi nevaren požar in ohrani suvereniteta in neodvisnost Egipta.

Jugoslovanska koncepcija in koncepcija nekaterih drugih držav o škodljivosti blokovske politike in nujnosti borbe za aktivno koeksistenco, so doživele po dogodkih na Bližnjem Vzhodu in Madžarski, očitavanja, kakor iz Zapada tako iz Vzhoda. Trdilo se je, da je nadaljnje insistiranje v politiki aktivne koeksistence oddaljeno od stvarnosti. Objektivna in realna ocena teh dogodkov je medtem ponovno potrdila resničnost in pravilnost jugoslovanske politike. Politika mednarodnega sodelovanja ni bila ta, ki je pripeljala mir na rob vojne, temveč politika sile in praksa ideološke in blokovske skrajnosti pri

na zborovanjih terjali kaznovanje krivcev, ki dopuščajo take gestapovske metode.

Guy Mollet je reagiral proti temu gibanju javnosti. V govoru na sestanku aktivistov Socialistične stranke je rekel, da ima objavljane takih podatkov namen demoralizirati armado. »Vlada,« je rekel, »bo že te dni ustanovila posebno komisijo za zaščito pravic in osebne svobode. Povzročitelji brutalnih dejanj, ki so se zgodila, vendar v zelo omejenem številu, bodo strogo kaznovani, ne bo pa prizaneseno tudi tistim, ki širijo govorice o takšnih primerih.«

Mendès-France pa je pozval rezerviste, ki so se vrnili iz Alžira, naj navzlic vladnim grožnjam vsemu narodu povedo resnico. Na zborovanju rezervnih oficirjev je rekel, da poskus reševanja alžirskega vprašanja z vojaško silo ne more nikoli prinesiti zelenih rezultatov.

»TUKAJ RADIO MURSKA SOBOTA«

Radio je prav lepa zadeva. Ne mislim pri tem na radijski sprejemnik, temveč na — oddajnik. Kraj, ki ima to sodobno napravo, je že pravi velekrak. Seveda, živahen program: glasba, poročila, objave; sploh ritem življenja domačega kraja, bližnje in daljnje okolice. Ljudje pri sprejemnikih si potem ustvarjajo predstavo o tem kraju, ki ga morda niso nikoli videli in ga tudi nikoli ne bodo.

No, pri našem oddajniku ne moremo govoriti o etru, pa kljub temu. Tisti, ki upajo, da bomo imeli v Murški Soboti sčasoma res radijski oddajnik, se pesele tega trenutka skupno z onimi, ki jim je pri srcu pester radijski program. Torej, veselje v dvojce.

Toda to veselje včasih krati naš sedanji »oddajnik«. Res je, plošča je plošča in melodija ni prav nič drugačna, kot če bi prišla do nas po »etru«. Toda tisto, kar je zraven, je radiu najmanj podobno. Samo ustavite se včasih na Trgu Zmaje in prisluhnite n. pr. objavam! Besedilo je sestavljeno kot sračje gnezdo in očasih stilizirano slabše kot so bile objave občinskih »skricov« pred davnimi leti pred domačo cerkvijo v nedeljo predpoldne. Ponovitev besedila objave je le malokdaj podobna originalu. Kazno je, da napovedovalec nima objave niti napisane, temveč jo spusti v »eter« kar tako na pamet.

Torej: ne grenimo veselja osem, ki že nestrpno pričakujejo lokalno radijsko postajo, s takimi neokusnimi začetki. To pa seveda ni »vojna

napoved« sedanji ozkočrti Murške Sobotke, kar je zelo dobra zamisel, toda, samo posoda je še premalo, pa čeprav vsebina ne gre skozi eter...

Pomurje naj bi dobilo izvozno in uvozno podjetje

POBUDA ZA REGIONALNI PROMET Z AVSTRIJO

V soboto je bil v Murški Soboti letni občni zbor Okrajne trgovinske zbornice, na katerem so razpravljali o aktualnih problemih trgovine in prometa, vzgoji trgovskega kadra, potrošniških svetih itd. Poročal je do-sedanji predsednik zbornice Janč Hojer, v razpravi pa je sodelovalo več delegatov in gostov, med njimi tudi tajnik republiške Trgovinske zbornice inž. Vehovar. Tokrat prinašamo prispevke v razpravi o dveh bistveno važnih problemih — pobudi za regionalni promet z sosednjo Avstrijo (Vlado Pfeifer) in o potrebi, da bi tudi M. Sobotka čimprej dobila ustrezno poslopje za trgovsko vajensko šolo.

O obravnavanih problemih bomo še poročali v prihodnjih številkah našega lista.

Narodni dohodek na prebivalca v Pomurju je še vedno prepričel v primerjavi z republiškim ali državnim povprečjem, zato je potrebno pokrajini zagotoviti soliden in stabilen trg, kamor bi lahko plasirali kmetijske pridelke, zlasti še povrtino, sočivje in semena raznih specialnih kultur (inkarnatka, solata itd.), za katere so v Pomurju ugodni pridelovalni pogoji, zlasti še, če jih povežemo z večjim izkoriščanjem zemeljskega plina (tople grede v Lendavi), pa tudi zanimanje kmetovalcev vedno bolj narašča (beltinski okoliš se že uveljavlja kot središče za pridelovanje semen in povrtine). Zato je umestno zavzemanje nekaterih gospodarstvenikov za uveljavljanje regionalnega blagovnega prometa z sosednjo Avstrijo, kajti Graz in Dunaj sta privlačni potrošniški središči večjega obsega, s katerima bi bilo potrebno povezati kmetijsko zaledje ob Muri, zaradi svoje bližine pa sta

zelo ugodni tudi v transportnem pogledu, kar je zelo važno zlasti za pridelke, ki se hitro kvarijo (povrtina, rano sadje in sočivje).

Navezovanje večjih in neposrednih poslovnih stikov z obema avstrijskima središčema je pogojeno tudi s tem, da bo precej dohodka, ki se je dosedaj z inkarnatko, semenjem in drugimi pridelki preli-val v tiste okraje, kjer so sedeži

Bomo v Murški Soboti gradili vajeniško šolo?

Vsako leto se v Pomurju izuči okrog 30 trgovskih vajencev. To število bi sicer zadostovalo za redno obnavljanje trgovskega kadra, če ne bi kvalificirani trgovski delavci odhajali tudi v druga potrošniška središča ali pa se zaposlovali v drugih gospodarskih panogah. Posebno kritično stanje se obeta že v bližnji prihodnosti, saj bodo upokojili precejšnje število starejših poslovodij. Pomanjkanje dobrih poslovodij pa je že sedaj pereč problem. V letih po osvoboditvi so posvečali premalo pozornosti dotoku novega kadra v trgovino; sprejemali so večinoma ženske delovne moči, ki pa so se pozneje, ko so si že pridobile kvalifikacijo, v veliki meri preseljevale v druga potrošniška središča ali pa se posvetile gospodinjstvu.

Vzgoja novega trgovskega kadra je zato zelo važen problem, kateremu bo potrebno letos posvetiti vso pozornost, ne samo v okrajni Trgovinski zbornici in njegovi komisiji za vzgojo kadra, marveč tudi v širšem smislu. Z njim je vsaj delno

odkupnih podjetij, ostalo v pokrajini. Od regionalnega prometa z Avstrijo pa si precej obetajo tudi pomurska opekarniška podjetja.

Pobuda za ustanovitev posebne-ga podjetja z izvozno in uvozno registracijo v Pomurju je dobila konkretnije obeležje na letošnjem občnem zboru Trgovinske zbornice za okraj M. Sobotka. Sklenili so, da bodo pripravili ustrezno dokumentacijo za ustanovitev takega podjetja in jo poslali pristojnim činiteljem.

povezan tudi lanski, a še neuresničeni sklep Trgovinske zbornice, da je potrebno takoj začeti graditi poslopje za vajensko šolo. Gradnja tega poslopja je upravičena in potrebna zlasti zategadelj, da bi zagotovili še večje učne uspehe v tej vzgojni ustanovi in tako učinkovito in neposredno pomagali strokovno in vzgojno pomlajevati trgovski kader. Po izidu nove uredbe o decentralizaciji skladov za kadre pa je nastal zastoj; po tej uredbi ostane v okrajnem skladu 50 odst. tonamenskih sredstev. Četudi bi ta sredstva uporabili za gradnjo poslopja, bi bilo to premalo; na letnem zboru Trgovinske zbornice so se zavzemali za to, da bi nekaj sredstev za šolo dobili tudi iz republiškega sklada za kadre, kar je tudi upravičeno v zvezi z lanskimi obljubami in posrednimi potrebami, ki so v pomurskem okraju še posebno aktualne spriču nekaterih posebnosti v trgovini (podeželjski značaj) in zemljepisnega položaja same pokrajine.

reševanju problemov sedanjosti.

V aktivnosti mednarodnega sodelovanja je Jugoslavija dalje razvijala svoje mednarodne odnose v dogovorih z raznimi delegacijami ter stiki odgovornih državnikov. Tako je jugoslovanska parlamentarna delegacija obiskala Britanijo. V Beogradu je bila na obisku grška vladna delegacija s predsednikom vlade, Karamanlisom na čelu, nato je bila na obisku kitajska parlamentarna delegacija. Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je vodil razgovore v Bruslju z ministrom Spaakom, nato pa v Parizu z ministrom za zunanje zadeve, Bili so tudi razgovori z belgijskimi in italijanskimi socialisti ter z delegacijo Komunistične partije Francije. Kmalu bo državni sekretar Koča Popović obiskal Norveško, a predsednik švedske vlade pride v Jugoslavijo. Te dni se je podpredsednik Vukmanović vrnil iz Egipta, Sirije, Libanona in Grčije, kar je, po njegovi izjavi, zelo važno pri nadaljnjem razvijanju skupnega sodelovanja, predvsem na ekonomskem polju.

Vsa ta srečanja so potrdila prepričanje, da je brez obzira na različnost problemov, sodelovanje med narodi mogoče, če so odnosi zasnovani v interesu miru, spoštovanja načel neodvisnosti, enakopravnosti, medsebojnega spoštovanja ter ne-vmešavanja v notranjo politiko.

Ravno tako v zvezi s problemom razorožitve, ki ima v sedanjem kompleksu nerešenih vprašanj prvorazreden značaj, se je jugoslovanska aktivnost izkazala. Združeni narodi so te dni poklicali Jugoslavijo, naj pojasni svoje predloge, ki jih je predložila že lani ter o tem obvesti Podkomite za razorožitve, ki zaseda v Londonu. Jugoslovanska vlada smatra, da je danes mogoče doseči sporazum o začetnih merah razorožitve, kakor tudi o kontroli, ki je za ta ukrep potrebna. Jugoslavija ni prinesla noben nov projekt o razorožitvi, temveč samo nakazuje možnosti vsaj začetnega sporazuma, ker je prepričana, da se samo korak po koraku preko vrste sporazumov lahko zasigura osnova za odstranjevanje ovir, ki so se pojavile na poti mednarodnega sodelovanja.

Če je enakopravnost, spoštovanje suverenitete, nevmešavanje v notranjo politiko mogoče doseči med državami z različno družbeno ureditvijo in če je na bazi teh principov mogoče ustvariti v teh državah sodelovanje, potem je tem lažje in prirodnejše, da se isti principi vnesejo v temelje odnosov med državami, ki teže za istim ciljem — socializmom. Jugoslavija se je vedno držala teh principov, ki predstavljajo osnovo njene politične aktivnosti v sodobnih mednarodnih odnosih. Na teh principih je Jugoslavija pripravljena za vsestransko sodelovanje z ZSSR in narodnodemokracijskimi državami.

V preteklih mesecih je zaključeno več važnih ekonomskih in drugih aranžmanov s Poljsko, Češko, Slovaško, Romunijo in Sovjetsko Zvezo. Ravno tako so odgovorne osebe skoraj vseh socialističnih držav v zadnjem času večkrat izrazile potrebo za nadaljnje razvijanje sodelovanja z Jugoslavijo, kar je vedno z zadovoljstvom pozdravljeno z jugoslovanske strani. Istočasno se skuša v teh državah prikazati, da je sodelovanje odvisno izključno od Jugoslavije, ki se je takorekoč z svojo neodvisno in izvenblokovsko politiko oddaljila od sodelovanja s socialističnim taborom. Na osnovi takih izjav je mogoče opaziti, da se pripadnost Jugoslavije vzhodnoevropskemu bloku v nekih socialističnih državah smatra kakor predpogoj za medsebojno aktivno sodelovanje.

Danes je medtem jasno, da se Jugoslavija svojim osnovnim principom zunanje politike nikoli ne more odreči, ker je prepričana, da mednarodno sodelovanje, kakor tudi odnosi med socialističnimi državami morajo bazirati predvsem na načelih enakopravnosti in neodvisnosti, če se resnično želi ohraniti mir v svetu.

Opereto bodo igrali v M. Soboti

Opereto Janka Gregorja »Oj, to lectovo srce« bo dramska sekcija soboške Svobode s sodelovanjem orkestra prvič uprizorila v tork, dne 25. aprila. Igrali jo bodo vsak dan do nedelje. V nedeljo 28. aprila bodo dve zadnji predstavi.

Opereta bi že bila lahko prišla prej na oder, če bi ne bilo težav z dvorano. Edina dvorana, kjer lahko dramske skupine nastopajo, je v telovadnici TVD Partizan, ki pa je po telovadnici vedno zasedena. Res je, da se skrajni čas, da dobi Murska Sobotka, ki je ne samo politični in gospodarski, temveč tudi kulturni center Pomurja oziroma bi naj vsaj bil, primerno gledališko dvorano, kar bi vsekakor močno dvignilo kulturno dejavnost tega obmejnega predela.

Večina gojencev v Svečini je iz Pomurja

Večina gojencev Vinarsko-sad-jarske šole v Svečini je iz Pomurja. Pretežno jih vzdržujejo družbena posestva in nekaj jih vzdržujejo doma. Z velikim številom gojencev bomo povečali naš kader in s tem povečali kmetijsko proizvodnjo ne samo v Pomurju, temveč širom naše domovine.

Solanje na tej šoli traja 2 leti in tu se gojenci seznanjajo s to stroko teoretično v učilnicah in praktično na terenu. Gojenci se seznanjajo

predvsem v vinogradništvu, sadjarstvu, živinoreji in poljedelstvu. Ta šola ima zelo moderno urejeni prilni nasad raznih sort in plemen. Ravno tako v vinogradništvu, kar je glavna panoga razen sadjarstva. Prosti čas pa gojenci izkoristijo za kulturno prosvetno delo in šport, saj s prostovoljnimi delom gradijo športne objekte, da se bodo lahko razvedrili oni, ki pridejo za njimi.

Ciril Macun

Letošnji 1. maj v soboški občini

V soboški občini se že sedaj pripravljajo na dostojno praznovanje letošnjega 1. maja — Praznika dela. Zvečer pred samim praznikom bo na prostem pri novi gimnaziji centralno slavlje, združeno s primernim kulturnim programom, v katerem bodo razen slavnostnega govornika nastopili delavski pevski zbori, godba na pihala, mešani pevski zbor in recitatorji domače Svobode. Slavlje se bo pričelo ob sedmih. Prireditelj — občinsko sindikalno vodstvo — priporoča delovnim kolektivom v svojem okolju, naj imajo poprej tudi interne proslave, potem pa naj s svojimi prapori in zastavami pridejo na centralno slavlje. Po kulturnem programu bodo poleg gimnazijskega poslopja zakurili kres, pripravljajo pa še posebno presenečenje, ki bo podkrepilo dobro razpo-

loženje navzočih pri kresovanju. Spuščali bodo tudi rakete. V obeh dneh praznika pa bodo delovni kolektivi sami organizirali razne prireditve in izlete. Obiskali bodo predvsem bližnje turistične postojanke — Jeruzalem, Kapelo, Dolič itd. Kolektivi bodo letos tekmovali

tudi pri postavljanju slavlolikov v mestu in krasitvi svojih izložb in poslopij. Občinski sindikalni svet bo denarno nagradil postavljalca najlepšega slavlolika, sindikalna organizacija trgovskih nameščencev in uslužbencev pa kolektiv, ki bo najlepše okrasil izložbena okna.

-ko

Zbor Okrajne zveze „PARTIZAN“

V minulem tednu je bil letni zbor Okrajne zveze TVD Partizan v Murski Soboti. Pregled enoletnega dela beleži nekaj izrednih uspehov. Poudarka vredno je dejstvo, da so v tekmovalstvu za pokal Ljudske pravice osvojila prva mesta društva iz Pomurja: v Apačah, Radgoni in

Cankovi. Kljub temu je še lepo število manj ali celo slabo delavnih društev. Nekaj objektivnih vzrokov je tudi v precejšnjem pomanjkanju primernih telovadnic, telovadišč in pomanjkanja članov in članic in tudi mladinskih vrst, kajti prevladujejo pionirji. Predvsem velja to za kmečko mladino, ki prevladuje v tem kmečkem okolju. Med vodniki in predniki je tudi dokaj šibkost. V mnogih krajih delujejo brez izkušenj. Veliko sodelovanje pa je opaziti od strani prosvetnih delavcev.

Poleg pomanjkljive povezave z okrajno zvezo in načelniki pa je prvenstveno vprašanje gnotne pomoči društvom in sploh materialno vprašanje. Morda je tukaj vzrok pomanjkljivega dela marsikaterega upravnega odbora društva. Vsekakor pa je treba zabeležiti da je bilo delo v Pomurju odvisno predvsem od vodniškega kadra in njihove iznajdljivosti.

Obširnejše poročilo o stanju in aktivnosti TVD Partizan v Pomurju bomo objavili v eni izmed prihodnjih števil.

Iz majhne delavnice lep industrijski obrat

Za Prekmurje, kjer je obilo delovne sile, a le malo ali skoraj nič industrije, izvemši Nafta, je vsako gospodarsko utemeljeno povečanje obratov velike gospodarske važnosti, a tudi v socialnem oziru zelo pomembno, ker se stalno zaposlijo ljudje, ki bi sicer v sezonski zaposlitvi na kmetijskih gospodarstvih in drugod našli le začasne službe.

Zato je tembolj razveseljivo dejstvo, da se »Panonija« industrija kovinske galanterije v Murski Soboti neprestano in na solidni podlagi razvija. Obrat je nastal iz skromne predvojne delavnice z malim številom zaposlenih. Danes pa je pri delu že preko 80 delavcev. Proizvodnja je narasla v minulem letu za celih 17 odstotkov od leta 1955. Tako lep napredek je bil mogoč pač zaradi tega, ker se vodstvo redno posvetuje z upravnim odborom in delavskim svetom ter se sklepi tudi izvajajo.

Premajhni prostori pa ovirajo in onemogočajo še večji razmah. Izdelavo 120.000 veder, večinoma namenjenih za izvoz v Afriko, je moralo podjetje zaradi premajhnih prostorov, delavnic in skladišč, odkloniti. Upajo pa, da bodo v kratkem lahko zgradili novo veliko lopo, nabavili še nekaj novih nujno potrebnih strojev, zaposlili tedaj še okrog 20 delavcev in tako zopet povečali proizvodnjo.

H

Zadružniki Sela so zborovali

Na slikovitem predelu Goričkega, kjer je znana rotunda, ki daje kraju zgodovinsko umetniški pomen, je Selo. Nedavno so imeli tamkaj letni zbor kmetijske zadruge, katerega so dočakali člani z dokajšnjo nestrpnostjo. Začetek zbora se je nekoliko zakasnil zato, ker so počakali še prihoda tovarišev iz Murske Sobotice. Na zbor so prišli tudi predstavniki iz Fokovec.

Kmetijska zadruga v Selu je imela precej težav s premajhnim obratnim kreditom. Težave so imeli tudi z izplačilom kmetijskih pridelkov. Upravni odbor se je odločil za samostojno rešitev: na svoje breme je vzel menico 500.000 din, kar je zelo pohvalno. Zadruga je imela v

lanskem letu 25 milijonov bruto prometa. Bilanca izkazuje 573.739 din dobička.

Poročilo sadjarskega odseka je bilo dokaj skopo in je izkazovalo tudi pomanjkanje podjetnosti. Poljedelski odsek je videti nekoliko boljši. Živinorejski pa se lahko pohvali s selekcijo in povprečno molznostjo 2.237 kg mleka z 3,74 odst. tolsche na kravo. Uvedli so tudi rejo kokoši štajerske pasme, s katerimi so kmetje zelo zadovoljni.

Pred zaključkom zbora so razpravljali tudi o združitvi zadrug Fokovci in Selo, toda sporazuma ni bilo, kajti prebivalci teh vasi so podeljeni v tri nasprotna tabora.

VABILO

Vabimo vse, ki so kakorkoli sodelovali pri ustanavljanju »sovjetske republike« v Prekmurju (v prevratniških dneh 1918-19) in v znanih radgonskih dogodkih — kakor tudi one, ki imajo o teh dogodkih kake spomine ali dokumente (dekrete, letake, pozive itd.), da nam po možnosti odstopijo zgodovinski material v vpogled in začnejo pisati spomine na te dogodke. Prispevke in zgodovinsko gradivo o teh dogodkih namreč nameravamo objaviti v eni letošnjih oktobrskih števil, ki bo posvečena 40-letnici Oktobrske revolucije v Rusiji.

Uredništvo

ČEBELARSKI KOTIČEK Resna nevarnost

V štirigovskem okolju so že lani ugotavljali pri posameznih čebelarjih kugo čebelje zalege. Tako je moral J. T. iz okolice Strigove, ki je član čebelarskega društva v Ljutomeru, uničiti lani 27 AZ čebeljih družin. Enako močan pojav čebelje kuge so zasledili tudi pri nekaterih drugih štirigovskih čebelarjih. Čebelarji, ki so člani Ljutomerskega čebelarskega društva, so ukrenili vse potrebno, da bi bolezen zatrli, toda izven te akcije je ostalo še mnogo čebeljih družin čebelarjev, ki niso člani društva in ki se zelo malo zanimajo za stanje svojih čebeljih družin.

Ljutomerskim čebelarjem pišejo tudi nekateri hrvaški čebelarji, ki imajo čebele v okolici Strigove in Martina ob Muri. Ljutomerskim čebelarjem priporočajo, naj ukrenejo vse potrebno, da bolezen zatrejo. V Ljutomeru so sklenili, da bodo izvedli preglede čebelnjakov v krajih, ki mejijo na štirigovsko občino. Da bi bila akcija še bolj uspešna so posamezni čebelarji ponudili prizadetim pomoč, tako da bi jim dali vsak po nekaj zdravih čebeljih družin. Prav pa bi bilo, če bi izvedli podobne preglede tudi v sosednjem ptuškem okraju in tako ugotovili, kje je pravzaprav žarišče te bolezni.

Mimo tega problema pa ne bi smeli iti tako ravnodušno tudi pristojni občinski in okrajni forumi, kajti zgodi se lahko nekaj podobnega kot pred leti v okolici Bistric, Crenšovec, Polane itd., kjer je kuga uničila večino tamkajšnjih čebeljih družin, s čimer je bila prizadejana našemu gospodarstvu precejšnja škoda.

MED — ANTISEPTIČNO SREDSTVO

V Angliji je neki zdravnik ob prebiranju starih hebrejskih medicinskih zapiskov prišel na misel, da bi preizkusil med kot antiseptično sredstvo. Po dolgotrajnih poskusih v različnih bolnicah se je pokazalo, da je med delovalo bolje kot katerokoli drugo antiseptično sredstvo.

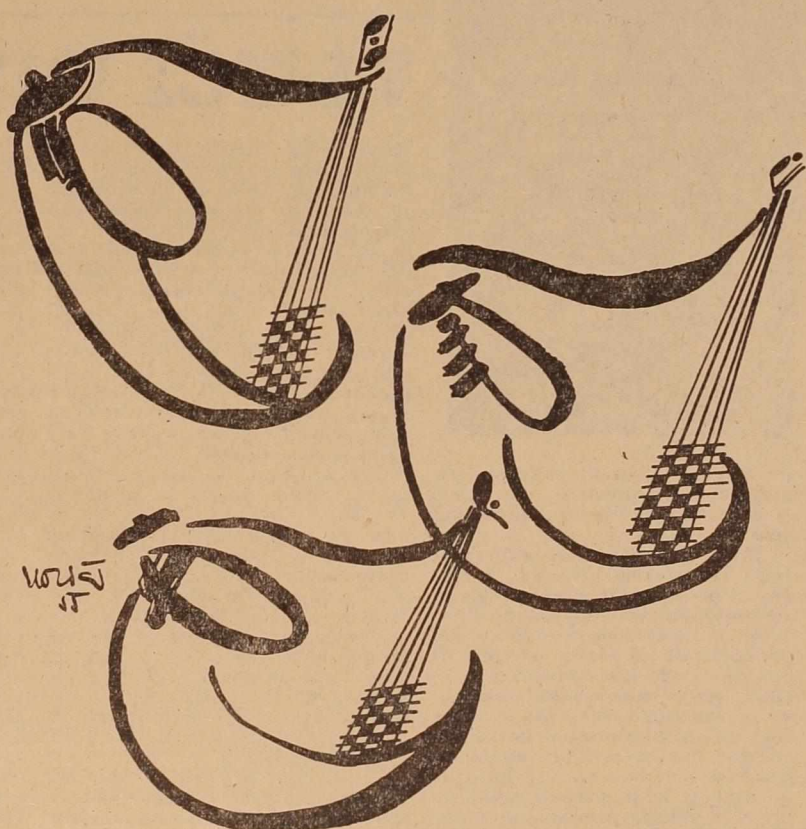
IZ TIŠINE

V soboto in nedeljo je bil na Tišini pevski koncert, združen z veseligrigom »Bolni strice«. Moški pevski zbor je pod vodstvom pevovodje tov. učitelja Mirka Križmana zapel nekaj lepih narodnih in umetnih pesmi. Tudi igra je lepo uspela. Obisk je bil velik, kar pomeni, da si ljudje žele vedno lepih pesmi in tudi iger. Kmalu zopet na svidenje.

Pred prostorom zadržnega doma se že nekaj dni vse lepo urejuje. Dovaža se gramoz ter se zasipavajo jame, v katerih so še pred kratkim bile razne smeti. Sedaj bo res lepo pred zadržnim domom, še malo tudi zadaj in bo potem res vse urejeno okrog doma.

J. G.

Nastop talentiranega amaterja

JOŽE HORVAT: TRUBADURJI

Poročali smo že o razstavi Jože Horvata v Varaždinu po prvih informacijah iz Varaž-

dina. Nedavno smo izvedeli, da se Horvat pripravlja za razstavo v Zagrebu, kajti

ugodna ocena njegovih del v Varaždinu ga je opogumila. Zaradi tega objavljamo oceno

J. Depola, ki je izšla ob prvi Horvatovi razstavi v zagrebškem Vjesniku:

»Varaždinski amater Jože Horvat se je predstavil s svojo prvo samostojno razstavo, ki je, brez dvoma, zanimiva po nekaterih svojih tendencah.

Skozi leta tihe ljubezni do slikarstva, se je Horvat vzgojil izključno na razstavah, ki jih je vztrajno spremljal na liniji Ljubljana-Zagreb-Beograd. Takšen specifični razvoj, ki je temeljil na vzorih akademskega slikarstva, je Horvatu zaprl pot proti slikarstvu primitivcev in ga je orientiral na studiozno risbo in »urbaniziran« teme. V začetku so bili vplivi številni in različni, toda sčasoma jih je mlad umetnik začel filtrirati in sprejemati samo tiste, ki so bili zmogni najugodnejše stimulirati njegovo nemirno domišljijo in bogato invencijo.

V tej fazi, predstavljeni z osladnimi pejzaži v olju, Horvat ni uspel prekoračiti meje diletantizma. Izjema je olje

ševin druge svetovne vojne, že so jo spet zajeli ognjeni zubli lanskoletnih oktobrskih dogodkov... In to prav v jubilejnem letu, ob šestdesetletnici, ko je dostojanstveno odpirala vrata obiskovalcem iz raznih krajev dežele in sveta.

V predoktobrskih dneh temu zanimivemu muzeju resda ni primanjlo gledalcev. Razen dvoran in hodnikov s splošnimi poljedelskimi razstavnimi predmeti in fotografijami vzbujajo pretežno pozornost posebni oddelki stalno razstavo o madžarski živinoreji, gozdarstvu, ribolovu in lovskem gospodarstvu.

Sredi živinorejske razstave se ti pogled hoče — noče naprej zaustavi na belem, kamnitem Vastagovem konju, svojevrstnem spomeniku vestnemu spremljevalcu ogrskih nomadov, bojevnikov, pastirjev in kmetovalcev. Mimo miniaturnih krav, nagačenih kokoši, čebelarskih in svilorejskih eksponatov, podob in

lojih se tudi sicer zaustavlja najmanj obiskovalcev. Izredno poučen je gozdarški del muzeja. Seznanja te namreč z vsemi razvojnimi fazami izkoriščanja gozdov in predelave lesa, od predgodovinskih časov do današnjih dni. Madžarska ni bogata dežela na gozdovih, zato pa ba je to dragoceno surovino — po nekaterih trditvah — izkorišča na več kot 4 tisoč načinov.

Večje narejena maketa ribiške kolibice s Tise, ponazoritev ribolova na Blatnem jezeru in druge uspele insecnacije ribolova ter ribiškega življenja skozi stoletja, prav tako privabljajo gledalce. Ni redek slučaj, da ob razgledovanju tega muzejskega dela slišiš kaka gurmanska pohvala ali bolje — izliv gurmanskih želja po okusni madžarski ribji juhi in drugih tovrstnih specialitetah... Če si že enkrat stopil v prostora in številne muzejske prostore, ne kaže, da bi izpustil

ZANIMIV BUDIMPEŠTANSKI MUZEJ — ŠESTDESETLETNIK

Med mnogimi zanimivostmi Budimpešte, ki predstavljajo svojevrsten spomenik politično-propagandnih hotenj ter zgodovinskih obdobij in dogajanj, zasluži vsekakor dokajšnjo pozornost romantično srednjeveško obličje gradu v neposredni bližini Trga herojev. Madžarska aristokracija je v svoji megalomanski vne- — v času milenijumskih proslav 1896. leta — dala postaviti na tem mestu razstavnih paviljon z glavnim pročeljem, ki je predstavljalo kopijo erdeljskega gnezda Hunjadijevcev. Po njem tudi zdajšnje ime — Vajdahunnyad — var. Za očrnelim in debelim zidovjem, ki se v letnem času ogleduje v umetnem ribniku, domuje madžarski kmetijski muzej.

To je spoštovanja vredna in nesrečna ustanova. Vojne vihre in spopadi ji namreč skoraj nikdar ne prizanašajo. Komaj so jo dvignili iz ru-

ponazoritev pa se človek mora ustaviti ob zbirki, ki se nanaša na nekdanji evropski slovitega madžarskega dirkalnega konja »Kincsem«-a. Leto je postal nesmrten. Njegovi gospodarji in oboževalci so se nekdanjemu ljubimcu s svetovnih dirkališč oddolžili na ta način, da so njegovo voščeno-belo okostje postavili na častno mesto v eni izmed razstavnih dvoran. Pametnejši in poučnejši del živinorejskega razstavišča predstavljajo eksponati in posnetki, ki ponazorjujejo zgodovinski razvoj živinorejstva na panonskih tleh. Kaj pa, tu so prav tako kot po drugih muzejskih prostorih mimo stoterih poučnih in mehaniziranih ponazoritev, zidovi prenapolnjeni z najrazličnejšimi grafikoni in statistikami, ki propagirajo teko sumljive, bolj številčne kot pa dejanske, uspehe Rakosijskega gospodarskega obdobja. Ob teh reklamnih tab-

iz vida lovski oddelek. Okrog 50 ogromnih jelenskih rogov, številno rogovje srnjakov, celotna zbirka vodne divjadi, dolga vrsta zbranih ptičjih jajčec... Nepomene silhuete lovskih psov... In tudi za laika zanimiva zbirka, ki ponazoruje izpopolnitev lovškega orožja... Vse to videti v pitlihi nekaj urah pomeni svojevrstno, površinsko doživetje dejanskega mučnin in izredno poučnih razvojnih obdobij madžarske kmetijske kulture, ki so ji v davni kumovali panonski Slovani.

Peštanski kmetijski muzej zdaj sameva kot invalid — rekonvalescent. Ko bo obnoviran znova odprl vsa svoja vrata pa bo spet postal obdelan in privlačna točka sredi milijonskega vlemesta. To tembolj, če bo odločil pisano šaro nepreprekljivih propagandnih grafikonomov propadla rakosijske politike.

Franc Šebjančič

Pomembna narodnoobrambna prireditve pred devetdesetimi leti

Marčna revolucija leta 1848 je izvajala v Avstriji kratkotrajno ustavno dobo, ki se končala že leta 1849 z razpustom ustavodajnega zbora v Kromeriju.

Da bi izkoristili ustavne pravice, so že 25. aprila 1848 v Ljubljani ustanovili »Ljubljansko slovensko društvo«, ki je začelo boj za uveljavljanje slovensčine v javnem življenju. Zahtevalo je »omikanje in razširjevanje slovenskega jezika po vseh mogočih in po ustavi dovoljenih poteh do enake stopnje in enakih pravic z drugimi živimi jeziki, da bo tudi naš slovenski jezik v šole, v kancelijah in v vsakdanje življenje vpeljan, kakor po pravici v slovenskih deželah mora biti...« Mesec dni za tem (25. maja 1848) je Odbor deželnih stanov kranjskih pozval cesarsko kraljevi gubernij, naj vpliva na duhovnike in javne uradnike, da ne bi delovali v »Ljubljanskem slovenskem društvu«. Kolikor ni delovanja društva onemogočil že ta poziv, ga je onemogočil desetletni absolutizem, ki se je začel leto dni po ustanovitvi društva in je trajal vse do leta 1859. Po zloglasnem notranjem ministru Aleksandru Bachu označuje mo to dobo kot »Bachov absolutizem«.

Ko je bila leta 1859. Avstrija v italijanski vojni s Francijo pod Napoleonom III. poražena, se je absolutizem močno omajal in Bach je moral odstopiti. Dve leti za tem (leta 1861) so Avstrijci zopet uvedli ustavno politično stanje, ki je tudi Slovincem omogočilo politično življenje. Začela se je čitalniška doba, tako imenovana zaradi tega, ker je med Slovenci vodilna konservativna politična struja osredotočila svoje delo v čitalnicah, ki so zrastle ne samo v največjih slovenskih mestnih središčih, Ljubljani in Mariboru, temveč tudi v manjših krajih. S tem pa nismo trditi, da so se v njih zbirali le konservativci, temveč se je v njih zbiralo tudi narodno zavedno napredno

gočil desetletni absolutizem, ki se je začel leto dni po ustanovitvi društva in je trajal vse do leta 1859. Po zloglasnem notranjem ministru Aleksandru Bachu označuje mo to dobo kot »Bachov absolutizem«.

Ko je bila leta 1859. Avstrija v italijanski vojni s Francijo pod Napoleonom III. poražena, se je absolutizem močno omajal in Bach je moral odstopiti. Dve leti za tem (leta 1861) so Avstrijci zopet uvedli ustavno politično stanje, ki je tudi Slovincem omogočilo politično življenje. Začela se je čitalniška doba, tako imenovana zaradi tega, ker je med Slovenci vodilna konservativna politična struja osredotočila svoje delo v čitalnicah, ki so zrastle ne samo v največjih slovenskih mestnih središčih, Ljubljani in Mariboru, temveč tudi v manjših krajih. S tem pa nismo trditi, da so se v njih zbirali le konservativci, temveč se je v njih zbiralo tudi narodno zavedno napredno

»Dolenjsko«, ki izstopa s svojo izenačeno paletno in specialno atmosfero. Šele pozneje najde preko risb in tempera pot, ki ga bo odvedla do njegovih tem: socialne satire in dokumentov humanosti. Tuš in tempera so ga prisilili na disciplino in na studiozen postopek. Njegova risba postaja ostrejša in strjena, spreminja se njegov odnos do barve, ki več ne spremlja motive ilustrativno.

Danes je Horvat še vedno razpet med različne koncepcije: massrelavske figuracije (»Velemesto«) in nefigurativnih poskusov (»Rastanaki«). On mora končno izbrati svojo lastno pot, osredotočiti svoje sile. V vsakem primeru je nastopil talentirano, zato je potrebno ocenjevati pozitivno napore tega amaterja, ki skuša z redko vztrajnostjo, voljo in resnostjo v svojem prostem času najti možnosti za likovno oblikovanje. Na koncu je treba povedati, da so lokalni organi pokazali polno razumevanje in dali mlademu amaterju polno oporo.

izobraženstvo in nastajajoče slovensko meščanstvo. V čitalnicah se je tako osredotočilo vse narodnoobrambno, politično in kulturno delo. Značilnosti čitalniške dobe so bile tako imenovane »Besede«, prireditve z javnimi rodoljubnimi govori, gledališkimi igrami, deklamacijami, petjem in koncerti tamburaških zborov in godb. Pod vplivom »Besed« in poznejših taborov (v te ustanjani ustavni ureditvi, ki je Avstriji začela to je eno leto po porazu Avstrije v vojni s Prusijo), se je močno utrdila narodna zavest tudi na slovenskem podeželju, ki je mejilo na predele z nemškimi prebivalstvom.

Ko so slovenski konservativci leta 1867 glasovali za dualizem, se jim je liberalna struja začela odtujevati in od leta 1868 tudi samostojno nastopati. Politični program slovenskih liberalcev je bila združena Slovenija z geslom: »Vse za narod, svobodo in napredek!«. Z organiziranjem velikih ljudskih shodov na prostem, tako imenovanih »taborov« so liberalci mobilizirali kmečko ljudstvo proti konservativcem in njihovem geslu »Vse za vero, dom, cesarja!«. Toda svetla doba taborov je trajala le tri leta od Ljutomerskega tabora leta 1868, ki mu je utrla pot leto prej organizirana velika »Beseda« pri Mali Nedelji — do leta 1871, ko so po zadnjem taboru tudi liberalci začeli voditi oportunistično in ne-načelno politiko.

Da je imela »Beseda« 15. septembra 1867 pri Mali Nedelji protigermanistično ost, med drugim dokazuje tudi prepoved uprizoritve Remčeve igre »Samo, kralj Slovenec«. Tudi tako okrnjena »Beseda« pri Mali Nedelji pa je dvignila rodoljubno zavest obmejnega slovenskega prebivalstva in je doprinesla k temu, da nemškemu imperikalizmu ni uspelo razširiti svojega gospodstva — ne takrat, ne pozneje — na Ščavniško in Pesniško dolino in vključiti tega ozemlja v meje sedanje Avstrije, kakor je bilo vključeno ozemlje koroških Slovencev ob levem bregu Drave.

Ivan Kreft

Pred zaključkom redakcije smo prejeli pismo direktorja »Naft«, v katerem odgovarja našemu novinarju Viktorju Sircu na njegova mnenja, objavljena v eni izmed zadnjih številk Pomurskega vestnika. Obenem objavljamo tudi članek, ki ga je napisal Viktor Sirec za prejšnjo številko našega tednika. toda nismo ga mogli že takrat objaviti zaradi pomanjkanja prostora. Problemi, ki so nanizani na tej strani, tokrat posvečeni »Nafti«, so vsekakor vredni pozornosti in nakazujejo več polemičnih misli, o katerih bi bilo prav, če bi povedali svoje mnenje tudi ostali strokovnjaki »Naft« in prizadeti forumi.

Tov. Viktor Sirec je v Pomurskem vestniku štev. 11 z dne 21. marca 1957 objavil članek z naslovom »Nafta nam nagaja«. Nekater njegove navedbe v tem članku so neresnične, ironične in tendenciozne, ter je radi tega nujno, da našo javnost seznanimo z dejanskim stanjem teh problemov pri Nafti največjem podjetju v soboškem okraju.

Ne moremo se strinjati s tem, ko v članku govori tov. Sirec o romantični razpoložnosti, ko smo govorili o Nafti kot podjetju posebne vrednosti in prioritete. Centralistično vodenje našega gospodarstva v začetku je bilo nujno potrebno v začetni fazi graditve socializma: težka industrija in postopna osamosvojitve z nafto, to strateško surovino, je narekovala prioriteta podjetja. To je popolnoma pravilna pot izgradnje socializma, ne pa romantično razpoloženje. Da so bile vmes nekatere napake, vemo vsi; a te niso bile samo pri Nafti. Popolnoma zgrešeno je pisati tudi, da je »podjetje zagotovilo Lendavi plin in prebivalstvo rešilo skrbi za kurjavo«; v resnici je to samo postranska dejavnost, dočim je podjetje zlasti v letih Informbiroja, ko so nam čez noč bile odpovedane dobave nafte — moralo reševati najnujnejše jugoslovanske potrebe po nafti.

Popolnoma neresnična je trditev, da je zaradi »časopisnih stolpcev z razpravami o raziskovanjih, ... o plinovodu za Maribor in Soboto — koliko sto milijonov je bilo prejetih zaradi tega«. Kako more tov. Sirec tako slabo oceniti naše najvišje gospodarske organe, ki so odobravliali investicije konkretno za naše podjetje, gotovo ne na podlagi časopisnih stolpcev, ampak gotovo na podlagi znanstvene geološke in tehnične dokumentacije v zvezi z gospodarskimi potrebami. S plinovodi Maribor in Soboto v bližnji perspektivi pa se podjetje Nafta nikoli ni bavilo. Odgovorni strokovnjaki pri

Nafti zelo dobro vedo, kdaj lahko pride do realizacije takih projektov. Če je bilo o tem pisano v časopisih in diskutirano na raznih forumih, s tem še ni rečeno, da tudi podjetje Nafta zastopa enako stališče. Strokovnjaki pri Nafti dobro vedo s kakšnimi za-

ALI

logami surovin razpolagajo in kako se naj te surovine najbolj realno in ekonomično uporabijo. Strokovnjaki smatrajo, da pravilna perspektiva razvoja podjetja mora voditi k razvoju povsem nove vrste kemične industrije v Jugoslaviji, nato pa šele za druge potrebe.

Glede pasusa, da ni »od vseh načrtov s plinom vključno s tovarno metanola, ki naj bi bila v teh krajih, ostal slab plinovod v Lendavi« dodatno k prej omenjenemu povemo, to, da je že izdelan investicijski program za izgradnjo tovarne metanola in formaldehida v Lendavi in da je posebna komisija že odobrila lokacijo tega objekta, ki bo v sklopu že obstoječih objektov kompresorske postaje in degazolinaže. Tako bo ta tovarna, o kateri nekaj časa zato ni bilo govora, ker se je pač pripravljala investicijski program, morda v bližnji bodočnosti realizirana, če ne bodo nastopile res objektivne zapreke, ali če ne bo spet tisti, ki ho ustvarjal nasprotno javno mnenje.

Skrajno netočna je informacija o takozvanem petišovskem problemu. Tudi tu ni krivda podjetja Nafta, saj je naše podjetje

strinjali merodajni organi republiške in zvezne uprave.

In potem o problemu degazolinaže in presahnitvi vode v vodnjakih v Trimlinih. Pisec pravi, da »bi gotovo bilo boljše, če bi potrebno vodo po cevovodu dovajali iz Mure, kot je nekdo v začetku predlagal. Ta nekdo ni bil nihče drugi kot strokovnjaki Nafta, vendar pa je prevladovalo mnenje strokovnjakov, ki so revidirali projekt preskrbe z vodo in tako odločili, da se voda pridobiva iz vodnjakov. Kar se pa tiče presahnenja vodnjakov v Trimlinih, je pa upravni odbor podjetja kljub temu, da ni bil prepričan o krivdi za pomanjkanje te vode, sklenil, da se nabavijo za Trimlinčane ročne črpalke za vodo. Te se pa seveda niso mogle uporabiti tako dolgo, dokler niso bile napravljene perforirane cevi, ki se zbijejo v zemljo. Do tedaj so pa bile te črpalke v skladišču, oziroma delavnici, danes pa so že v uporabi v Trimlinih.

In še o problemu nove degazolinaže »za katero predvidevajo letos do sto milijonov izgube — potem ko je stala gradnja tega naftnega objekta našo skupnost nad milijardo dinarjeve«. Z enostavnim stavkom

NAM

»Pravijo, da je menda kriv projektant« — ni prav nič pripomogel k rešitvi tega kočljivega problema. O tem problemu smo že koncem lanskega leta po nekaterih rekonstrukcijah, ki jih je vodil sam projektant, obvestili Gospodarski odbor Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, ker pač degazolinaža zgrajena po projektu Instituta za nafto v Zagrebu ne dosega predvidenih rezultatov. Mi smo mnenja, da bi morala ta problem rešiti posebna komisija strokovnjakov, ki jih pa žal v Jugoslaviji nimamo, ker smatramo, da so bili posamezni elementi tehnološkega procesa premalo preštudirani in vklajeni, nekateri elementi pa od raznih izvajalcev mogoče nepopolno izvedeni. Povedati moramo, da je bilo projektiranje odrejeno že za časa obstoja Generalne di-

Nova degazolinaža

na osnovi perspektivnega plana naftne industrije FLRJ, to naj bi bil po tov. Sircu »zagotovljen« plan za leto 1957, samo vedeti moramo, da je bilo istočasno predvideno za raziskovalna dela v letu 1957 nad 900 milijonov dinarjev. Poleg tega pa je družbeni plan podjetij, ki proizvajajo nafto in istočasno raziskujejo nove naftonosne terene, odvisen tudi od tega, kakšna finančna sredstva so takemu podjetju na razpolago za svojo proizvodno in investicijsko dejavnost. Proizvodnja nafte ni tovarna, ki jo zgradiš in potem izkoriščaš njeno kapacite-

RES

teto kolikor imaš pač surovin. Pri proizvodnji nafte je karakteristično permanentno investiranje, običajno v obliki vrtnanja novih vrtin za vzdrževanje in povečanje kapacitete ter raziskovanja novih naftnih in plinskih terenov. In družbeni plan je odvisen ne samo od razpoložljivih kapacitet osnovnih sredstev, ampak tudi od višine finančnih sredstev iz različnih virov finan-

OB TEDNU ČISTOČE

Napovedujejo, da bo letos M. Sobota znatno spremenila svoje zunanje lice, saj so zagotovljena sredstva za zgraditev mrtvašnice, javnega stranišča in tržnice (slabo bo le, če teh pomembnih komunalnih del ne bomo mogli uresničiti zaradi pomanjkanja potrebnih gradbenih načrtov). V zvezi z modernizacijo republiške ceste M. Sobota—Maribor (letošnja faza: od M. Sobote proti Tišini), ki jo je prevzela na svoja ramena republiška uprava za ceste, se obetajo boljši časi tudi soboškim ulicam. Tako nameravajo letos z občinskimi, okrajnimi in republiškimi sredstvi dokončno asfaltirati Lendavsko cesto in njej pripadajoče pločnike, urediti okolico spomenika Zmage, tlakovati ulico Stefana Kovača in Kocljevo ulico...

Bolje in sodebneje urejene ceste pa še zdaleč niso edini pogoj za lepši zunanji izgled mesta, ki je hkrati tudi okrajno središče, v katerem se stekajo številna pota domačinov in gostov iz drugih predelov. »Proračunski akcije« naj bi sledilo tudi prizadevanje vseh mestnih prebivalcev, da bi že v tem mesecu odstranili vsaj tisto, kar občutno pati zunanjo podobo mesta kot celote in njegovih posameznih predelov. Na pobudo občinskega sveta za komunalne zadeve so zadnjo soboto na posvetovanju zastopnikov terenskih organizacij SZDL, prizadetih društev in ustanov proglasili Teden čistoče, ki bo trajal od 22. do 29. aprila.

V Tednu čistoče, ki ima sicer kampanjski značaj, vendar pa naj bi spodbudil med prebivalci večje zanimanje za dostojnejše urejevanje in olepševanje okolice stanovanjskih in poslovnih poslopij, bo težišče vseh prizadevanj usmerjeno v posamezne rajone, kjer bodo ob podpori SZDL, olepševalnega društva, zavoda za komunalne storitve, Rdečega križa, Protiletalske zaščite in sanitarne inšpekcije pregledali poslopja, komunalne naprave, vodnjake itd. in navetovali prebivalcem ustrezne ukrepe in izboljšave. V Tednu čistoče naj bi dobili vrtovi, dvorišča in neposredna okolica poslopij lepše in prikupnejše lice — z ustreznimi ureditvami, saditvijo lepotičnih in cvetličnih rastlin, popravilom polomljenih plotov, odstranjevanjem starih napisov in reklam (ponekod še iz časa okupacije), urejevanjem okolice ljudskih vodnjakov, popravilom žlebov na ulicah, nameščanjem primernih stojal za kolesa pred trgovinami itd. Skratka: nič koliko manjših, a pomembnih opravkov, ki jih ne smemo spregledati, če hočemo, da bo konec vsemu sistemu, kar sedaj domala na vsakem koraku neugodno bode v oči — ne samo domačinom, marveč tudi tujcem, ki zahajajo v pomursko metropolo. Sem sodijo tudi državne zavarstva in drugi zunanji znaki, ki so ponekod lahko samo še v sramoto lastnikom. Posebno pozornost bodo v Tednu čistoče posvetili mestnemu parku; dosledno je namreč potrebno zagotoviti, da bo lahko zares služil svojemu namenu in da bo prijetno zatočišče oddiha in duševne sprostitve potrebnih ljudi. Bolj bo potrebno negovati in varovati tudi mlada drevesa in lepotične nasade v parku in ob pešpotih. K pravilnemu etičnemu odnosu do ljudskega premoženja in narave je treba navajati tudi mladino, zato bodo v Tednu čistoče priredili vzgojna predavanja v osnovni šoli in nižji gimnaziji.

Teden čistoče bo prav gotovo prinesel obilo dobrih izkušenj, ki bodo spodbujale prebivalce k trajni in učinkoviti skrbi za zunanji izgled mesta in pokazale, kje je potrebno izpolniti občinski odlok o javnem redu in miru oziroma sprejeti nove predpise, ki bodo zagotovili še učinkovitejšo delovanje na tem področju. Prizadevanje za dosledno uveljavljanje teh predpisov pa naj postane vrлина slehernega prebivalca. -ko

NAFTA NAGAJA?

že od leta 1951 sililo k rešitvi tega problema, ter v tej zvezi prisrkelo tudi natančno kastrsko izmero na svoje stroške, da problem čimprej pride z dnevnega reda. Zakaj pa razlastitvena komisija v tem času do danes tega problema ni rešila, temveč ga rešuje šele danes, pa menda ni krivda pri Nafti. Pravniki bodo znali povedati o komplikacijah, ki so povezane s tem problemom. Strokovnjaki Nafta so namreč tudi takrat ob razlastitvi imeli svoje pripombe o razlastitvi, češ, da ni potrebna tako obsežna razlastitev. Toda varnostne mere so takrat ta ukrep narekovala. Danes seveda z današnjih vidikov lahko kritiziramo marsikak ukrep — če pa se živimo v takratno stanje — pa stvar dobi drugačen izgled. Da je to bil preuranjen birokratski postopek, kot trdi tovariš Sirec — pa se menda ne bodo

rekcije za nafto in plin v letu 1950 in da predstavlja ta objekt prvi tak večji objekt, ki se je gradil na osnovi doma izdelanih projektov in večinoma z domačim materialom in ljudmi. Kakšna je pri tem krivda Nafta? Ko smo dobili inozemskega strokovnjaka, ki bo pregledal projekt in njegovo izvedbo, upamo, da se bo razčistila krivda.

Sedaj pa še o nerealnem planiranju proizvodnje. Tovariš Sirec trdi, da bo letošnja realizacija planirane proizvodnje za polovico manjša kot pa je to zagotavljala »Nafta«. To zaradi tega, ker so si hoteli (podjetje Nafta Lendava) zagotoviti večja zvezna investicijska sredstva za raziskovanja. Ne vemo od kod jemlje tov. Sirec te podatke, saj vendar tega nihče ni nikoli trdil. Prvotni plan 72.000 ton nafte bazira

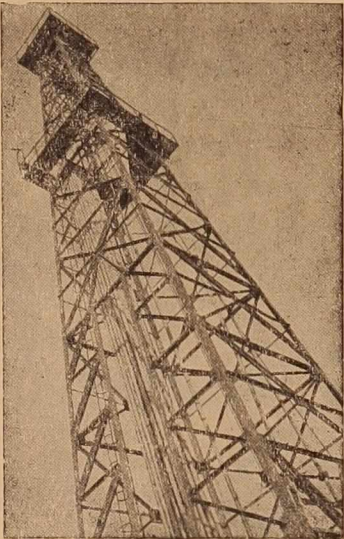
siranja. Cim se eden izmed teh elementov menja, se tudi celotni plan spremeni in družbeni produkt postane popolnoma drugačen kot je bil prej planiran. Na žalost v naftni pridobivalni industriji že več let čutimo tako nestalnost v dodeljevanju sredstev za raziskovanje oziroma v virih finansiranja. S tem so osnovna sredstva, predvsem na vrtnanju, enkrat več, enkrat manj izkoriščena, amortizacija obremenjuje enkrat v večjem, enkrat v manjšem iznosu realizacijo produktov in seveda v končnem efektu družbeni efekt varira v glavnem tako kakor so na razpolago finančna sredstva za vrtnanje novih eksploatacijskih in raziskovalnih vrtin in kolikšna je proizvodnja prodajnih proizvodov. Običajno se dogaja, da se o višini finančnih sredstev, ki so na razpolago izve zelo pozno vsako leto, tako, da se dokončni družbeni plan podjetja lahko sprejme čisto šele v sredini leta, ali pa da se plan med letom večkrat mora spreminjati. Tega marsikdo ne ve. Pa še to. Letošnja realizacija planirane proizvodnje ni »polovico manjša« kot je »zagotavljala« Nafta in kot on trdi, ker plan proizvodnje nafte v letu 1957 ni polovica od 72.000 ton, ampak 54.600 ton kot ga je sprejel in potrdil delavski svet »Naft« Lendava pod predpostavko, da se dobijo gotova finančna sredstva za raziskovanje v višini 478 milij. din. In sicer se predvideva,

UPRAVLJANJE

Te dni so razpravljali tudi pri Nafti o dosedanjem delu delavskega sveta ob predvolilnem sestanku za novi delavski svet. Poročilo, ki je obsegalo čez 20 strani, je napisal predsednik upravnega odbora, tov. Frančekšin. Sodeč po poteku sestanka v strojnem oddelku, kateremu so se pridružili tudi vozniki, je po poročilu manjkala diskusija predvsem zaradi tega, ker je bilo poročilo preveč deklarativno, z le nekaj konkretnimi podatki, čeprav je sestavljeno mojstrsko, kar pa še ne pomeni — dovolj kakovostno.

Nekatere ugotovitve poročila, ki so ga slišali na sindikalnih sestankih tisti delavci Nafta, ki so se teh sestankov udeležili, so zanimive zaradi tega, ker na več ali manj posredni način povedo tisto, kar je v resnici skozi vse poročilo nekoliko prikrito, namreč dejstvo, da je delavski svet podjetja že mnogokrat razpravljal o nekaterih ključnih objektih, ki jih je dobila Nafta v upravljanje že »zafurane« (nova degazolinaža, sistem vodnjakov, oprema kompresorske postaje itd.), ki poleg še nekaterih čisto naravnih momentov povzročajo vsakoletne izpade v proizvodnji, ni pa dosegel primerne zaključka, ki bi pomenil začetek reševanja teh problemov, med katerimi je tudi breme osnovnih sredstev — raznolikost predvsem vrtnalnih naprav, s katerimi je težko smotrno gospodariti in upravljati. V bistvu ni odgovora na vprašanje, zakaj te probleme zavlačujejo in se v razpravi izogibljejo resni preiskavi, ki bi dovedla do postopka proti odgovornim za gradnjo takih »nepreštudiranih objektov«, ki so vezani na ogromne investicije.

Ugotavljanje posledic nekdane-ga gospodarskega sistema, ki je povzročil Nafti to breme, je tako dolgo jalovo, dokler ne krene upravljanje podjetja v smeri odstranjevanja balasta na ta ali oni način. Tu je pomembna borba za primernejšo investicijsko politiko na področju raziskavanj. Ta sredstva dodeljuje-

jo navadno v drugi polovici leta, zato je težko pravilno razporediti in uporabljati osnovna sredstva kot delovno silo.

Dosedanji način dotiranja podjetja je ustvarjal določeno lagodnost v podjetju, kajti zaskrbljenost za bodočnost, kot tudi sedanost, se začne s trenutkom, ko bo — kot predvidevajo — Nafta odvisna od posojil. Ob vestih o takšni investicijski spremembi nakazuje razprava v kolektivni zahtevu po večji resnosti in odločnosti v korist povečanja storilnosti, ki je odvisna od kolektivnega dela vplivnejših strokovnjakov. To pa pomeni poglabljanje v probleme proizvodnje z ozirom na specifičnosti prav te gospodarske dejavnosti, ki je za družbo zelo velikega pomena. To pa ne bo doseženo z brezhbnimi poročili in besedami, ki sicer prepričujejo, toda z ozirom na težavno stanje vendarle ne prepričajo. To ni mogoče doseči niti z ugotavljanjem, da de-

V LUČI ODNOSOV

lavski svet potrebuje še mnogo znanja, ker to znanje imajo strokovnjaki, ki pa se dovolj ne trudijo, da bi ga dostopno posredovali članom organov upravljanja.

Zastavlja se vprašanje sodelovanja vsega kolektiva pri gospodarjenju. Tu je omeniti vsaj proizvodni plan podjetja, plan investicij, zaključni račun, tarifni pravilnik itd. Toda v teh primerih ni povsem opaziti tesnega sodelovanja strokovnjakov, vodilnih tehničnih strokovnjakov in ljudi, ki vodijo delo na deloviščih. S tem pa je omogočeno enostransko odločanje, ki se je že izkazalo v škodo (lanski in letošnji primer) občin, okraja in republike v njihovih družbenih planih, od katerih so odvisni njihovi proračuni. Tukaj se začena vprašanje demokratičnosti in njenega poglabljanja. Mislimi daje zapažanje, da so seje delavskega sveta bile slabo obiskane, da je na njih premalo diskusij in podobno. Vendar to pojasnjuje predsednik upravnega odbora v poročilu s stavkom: »Potrebno je našega delavca bolj zainteresirati za stanje podjetja, s tem da se mu dopušča diskusija...«

Kako torej pričakovati odločnih besed v razpravah, ki odločajo o pomembnih poteh proizvodnje? Sem sodi tudi razprava o zmanjšanju stroškov, neskončna razprava o novi degazolinaži in o osnovnih sredstvih itd. Povzročena pasivnost do takšnih bistvenih problemov pa se nadaljuje v pomanjkljivi skrbi za povečanje strokovnosti, v pomanjkljivi aktivnosti sindikalne organiza-

da se bo pridobilo iz obstoječega starega naftnega polja v Petišovcih z najmodernejšimi metodami proizvodnje 43.200 ton nafte, iz novih polj v Filovcih, oziroma v Selnici pa 11.400 ton. Kolikšen bo družbeni proizvod, oziroma dobiček, je pa odvisno ne samo od višine proizvodnje, temveč tudi od dodelitve finančnih sredstev za raziskovalna vrtnanja. Slednja pa, kakor izgleda po naj-novejših podatkih, tudi ne bodo na razpolago v predvideni višini, ampak za ca 14% manjša.

Vsem organom podjetja je jasna politika državnega vodstva FLRJ o znižanju investicij v gospodarstvu zaradi hitrejšega dviga življenjskega standarda, zato tudi razumejo znižanje finančnih sredstev za raziskovalna dela v našem okraju in predpostavljajo interese jugoslovanske skupnosti pred interesi lastnega podjetja.

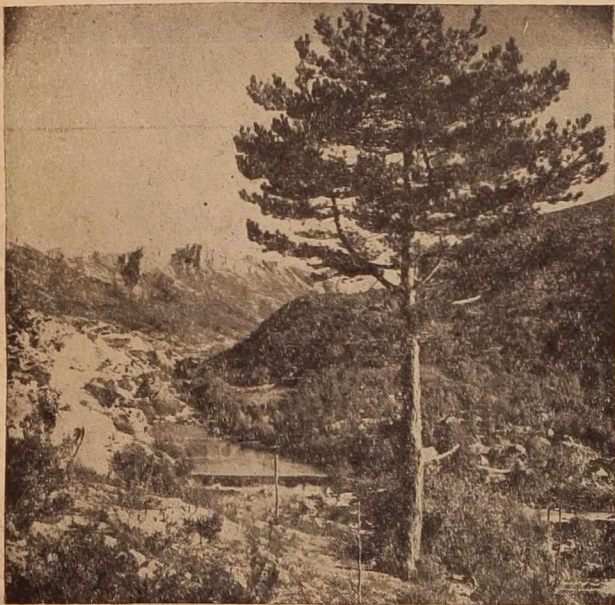
Tov. Sirec pravi, da je tak način »gospodarjenja« škodljiv za okraj in občino, najbrže misli pri tem na način planiranja. V tem se s tov. Sircem tudi mi strinjamo, ker bi tudi podjetja za proizvodnjo nafte in raziskovanja prav rada vedela s kakšnimi sredstvi lahko razpolagajo že pred začetkom vsakega leta, ne pa šele tekom planskega leta. S tem bi odpadlo vsako razburjanje. Kar se pa tiče trditve o slepomišnjenju pri planiranju, pa je izjavil neki odbornik iz Radgone, mu pač ne moremo zameriti, ker se ne spozna v planiranje v naftni pridobivalni industriji.

Nazadnje se tov. Sirec sprašuje »ali je vedel delavski svet podjetja Nafta, da se izračuni nerealni? Ali je takšno planiranje posledica pisarniškega določanja proizvodnih nalog?« Tukaj bi odgovorili, da je bil prvotni plan proizvodnje za leto 1957 napravljen že v začetku avgusta lanskega leta na osnovi perspektivnega plana naftne industrije FLRJ, ki so ga izdelali člani Strojkovnega sveta Združenja naftne industrije in ki je predvideval za doseg gotove proizvodnje tudi gotova investicijska vlaganja. Ta plan seveda ni obravnaval delavski svet podjetja zaradi nepoznanja razpoložljivih finančnih sredstev. Šele ko je koncem lanskega leta bila znana kvota sredstev za raziskovanje in so bile ocenjene možnosti proizvodnje nafte in plinov, se je lahko pristopilo h končnemu planiranju družbenega načrta podjetja, ki je bil predložen v pretres kolektivni in sprejet v januarju t.l. na seji delavskega sveta. Izgleda pa, da tudi ta plan ne bo obveljal, ker se je med tem že zopet spremenila kvota za raziskovalna dela.

Po vsem tem so menda zdaj nekoliko jasnejši ti problemi. Priznavamo, da je pridobivanje in planiranje nafte komplicirana stvar.

Nerazumljivo je končno vprašanje tov. Sira o pomanjkanju energične družbene kontrole, ker nam je nerazumljivo, kaj si on pod to kontrolo predstavlja razen že obstoječih organov delavskega in družbenega samoupravljanja.

Ing. Matija Cerovac
direktor »Naft« Lendava

TUDI SKOZI TO OČARLJIVO DOLINO TREBISNJICE PRODIRA NAPREDEK. ČEPRAV SKORAJ NEVIDNO PO ELEKTRIČNIH ŽICAH NA DROGOVIH, KI SO JIH POSTAVILI SKRBNI KMETOVALCI KAR SAMI. TUDI TA PREDEL SODI MED NERAZVITE, TODA TEM BOLJ LEPE PREDELE NAŠEGA JUGA.

„Problem juga“

Kakor tudi v nizu dežel — Italiji, Franciji, Združenih državah in drugih — obstoja v Jugoslaviji, od njenega ustvarjanja, 1918 leta, »problem juga« — področij, ki so na nižjem gospodarskem, a često tudi kulturnem nivoju od drugih predelov dežele. Tudi v Jugoslaviji so ta področja — Bosna in Hercegovina, Kosovo in Metohija, Makedonija in Črna Gora — večinoma v južnih predelih dežele; tudi v njej se ta področja izločajo od drugih z manjšim procentom aktivnega prebivalstva, z manjšim dohodkom po prebivalcu, z manjšim odstotkom zaposlenih v industriji, z večjim odstotkom nepismenih in z mnogimi drugimi značilnostmi.

Toda po drugi svetovni vojni stopa problem nerazvitih področij v jugoslovanski družbi in gospodarstvu z vzpostavitvijo novih odnosov v novo fazo razvoja in reševanja in dobiva mnoge nove, specifične odlike. Ena izmed takšnih pomembnih odlik je daljnosežno izenačenje realnih plač, a s tem, v neki meri, tudi življenjskega standarda v vseh področjih, brez ozira na njihovo gospodarsko razvitost. Čeprav je, na primer, narodni dohodek po prebivalcu bil 1955 leta v industrializirani Sloveniji okrog 3,5 krat večji kot v Črni Gori, katere industrija je v povojih, vendar so mesečni dohodki povprečne slovenske delavske družine bili vsega za 3 odst. večji. V resnici je z energično intervencijo na tem področju, kot tudi na drugih, onemogočeno, da se nerazvitost poedinih področij izrazi tudi v znatno cenejši delovni sili, dragem

Zgodovinski razvoj in njegove posledice

Jugoslovanski problem je specifičen tudi po tem, da so bila različna področja v trenutku združenja na različni stopnji razvoja samo zaradi

Roke in hrbti so bili vedno glavna sila kmetovalca v nerazvitih predelih. Spremlja jih ravnodušnost in predanost tradiciji. Današnjica se vsepovsod spopada tudi s tem. Boj med starim in novim je bolj srdit, kot se zdi na prvi pogled, ker se ljudje ne borijo samo s težavami okrog sebe, temveč tudi v samem sebi. Ob velikih industrijskih objektih, tovarnah in kombinatih so v naših nerazvitih predelih še vedno živa nasprotja teh gigantov — takšne neznatne in stoletja preživele kočice v katerih je prečesto beda zaostalosti in siromaštvo, ki je pač posledica premajhnega znanja, preozkega obzorja. Kako dolgo še? Vedno manj bodočnosti ima takšno življenje preteklosti.

kapitalu in z mnogo nižjim življenjskim standardom. Napačno bi bilo misliti, da

je v tej intervenciji rešitev problema. Jugoslavlani zelo dobro vemo, da so s tem odstranjene samo najtežje posledice, toda ne tudi vzroki. Tudi poleg izenačenja plač je življenjski standard v najširšem smislu še vedno nižji v nerazvitih področjih v primerjavi z ostalimi, a njihov delež v ustvarjanju narodnega dohodka je še vedno daleč izpod njihovih potencialnih možnosti. Najbolj razvita republika, Slovenija, ki ima pol drug milijon prebivalcev, je dala, na primer, lani 245 milijard dinarjev narodnega dohodka; v Makedoniji, s skoraj istim številom prebivalstva (1,4), dohodek znaša le 79 milijard.

svoje zelo različne politične preteklosti. V preteklosti jih je družila le ena skupna črta — stoletno življenje pod tujo oblastjo. V vsem ostalem — v značaju te oblasti, njenem kulturnem in gospodarskem nivoju, njenem trajanju — so obstojale globoke razlike.

Slovenci so, po kratkotrajni samostojnosti, že po IX stoletju morali priznati oblast Karla Velikega, med tem ko je hrvaška neodvisnost dokončno prenehala 1102. leta s personalno unijo z Madžarsko. Oba naroda sta živela v okviru Nemškega cesarstva in Madžarske, a potem Austro-Ogrske vse do njenega razpada. Makedonija je padla pod turško oblast koncem XIV. Srbija in Bosna v sredini XV stoletja: prva je dobila delno svobodo z vstajami v začetku XIX stoletja, a popolno neodvisnost šele na Berlinskem kongresu 1878. po dveh vojnah za osvoboditev, med tem ko je druga bila na istem kongresu dodeljena Austro-Ogrski. Edina neodvisna država je Črna Gora, ki pa je morala vedno voditi srdito borbo za svoj obstoj in ni mogla misliti na izkoriščanje svojih, v teh stoletjih itak samo potencialnih bogastev (premog, boksit).

V skupni državi: mozaik gospodarskih področij

Ko so se, 1918 leta, vse te, po svoji zgodovinski usodi tako različne dežele znašle prvič v mejah ene države, so se kljub naporom za politično unifikacijo hitro začrtala tri gospodarsko in kulturno ločena pasa. Področja na severovzhodu — Slovenija, Hrvatska in Vojvodina — ki so se v stoletjih razvijale v okviru ene res tuje, toda velike evropske države, so že dosegle stopnjo razvitega kapitalizma. Relativno obilje kapitala, čeprav tujega, urejena in učinkovita administracija, prilično močan meščanski stalež, dokaj gosto železniško omrežje — vsi ti faktori so dvigali njihovo gospodarstvo na srednjeevropsko raven.

Drugi pas so tvorile Srbija in, do neke mere, Črna Gora, svobodne toda majhne dežele, ki v svojih borbah za neodvisnost v teku XIX stoletja (Srbija je od 1804 do 1918 vodila sedem vojn in doživela nekoliko okupacij) nista mogla vzdržati korak z razvojem evropskega kapitalizma. V novo skupnost sta vstopili z velikim moralnim kapitalom — kot nosilci ideje osvoboditve in enotnosti — toda tudi kot področja s pretežno agrarnim prebivalstvom in gospodarstvom, z nezadostno ali celo brez (Črna Gora) prometnih zvez, s prvimi začetki akumulacije kapitala.

Naposled tretji pas — Bosna in Hercegovina, Makedonija, Kosovo in Metohija — področja, ki so najdalj ostala pod turško oblastjo, je nosil v svoji družbeni in ekonomski strukturi še vedno mnogo znakov feudalizma: kolonat, često izrazito plemensko organizacijo s še vedno živo krvno osvetlo, naturalnim gospodarstvom. Dezorganizirana in neučinkovita turška oblast je pustila ta področja ne le brez šol in cest temveč ni bila zmožna zagotoviti niti osebnosti.

Zlasti v Makedoniji, pa tudi v Bosni je videti veliko podobnih prizorov: kmeta ob kravici ali bivolu, ki je vprežen v navaden leseni plug. Stara navada, železna srajca, pravimo ob takšnih prizorih, toda tudi stara navada se krha v novem času in ob novih ljudeh.

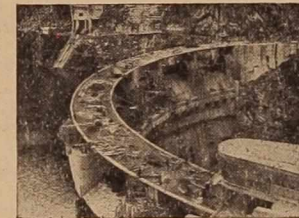
Nerazvita in razvita področja Jugoslavije

Odobje med dvema vojnama

Nova država je izvedla agrarno reformo in istočasno široko odprla vrata prodiranja kapitalizma v ta področja. Toda notranje politične težave in nereseno nacionalno vprašanje so onemogočale tudi tisto skromno ekonomsko pomoč, ki jo je bila nova država kot kapitalistična zmožna nuditi. Makedonska narodnost ni bila priznana, a šiparska ni bila zaščiten z nobeno mednarodno pogodbo.

Takšna politika ni mogla dati pozitivnih rezultatov. Na Kosovem je res dvignil angleški kapital pomembno industrijo svinca, ki je bila zahvaljujuč izredno nizkim mezdam zelo rentabilna, toda okrog 84 odst. prebivalcev je bilo nepismenih. V Makedoniji je bilo pred drugo svetovno vojno 68 odst. prebivalcev nepismenih, medtem ko je polovica kmetov orala z lesenim plugom. Kljub velikemu naravnemu bogastvu in kljub temu da so tam pridni ljudje, je imelo to področje tedaj le 103 podjetja, torej le 2,4 odst. od skupnega števila v deželi, a v ta podjetja je bilo vložen le 1,5 odst. kapitala. Od

skupne, že tako skromne elektroenergije, s katero je razpolagala takratna Jugoslavija, so v Makedoniji proizvajali le 1,5 odst. V nekaj boljsem položaju je bila takrat Bosna, kjer so že v času Austro-Ogrske začeli z izkoriščanjem bogatih ležišč premoga in železne rude. Vendar je tudi tukaj visok procent nepismenih — okrog 70 odst. — odkrival splošno zaostalost.

Jablanica je doslej največja elektrarna v Jugoslaviji in nam zato največ pomeni. Gradili pa bomo še večje, o tem ni dvoma, ker elektrike nikdar ne bo preveč. Električna je naš neposredni del življenjskega standarda.

Po vojni:

Preudarjeno, sistematično delo za dvig zaostalih področij, za njihovo izenačenje z ostalimi področji, se je začelo komaj po drugi svetovni vojni: ta naloga je izrazito vnesena tudi v Prvi petletni plan kot ena izmed glavnih postavk. V njegovem izvrševanju se je strogo vodilo računa tudi o čisto ekonomskem momentu, o rentabilnosti poedinih investicij z gledišča celotne skupnosti. Objekti so grajeni na kraju kjer so surovine, v Bosni so odprti novi rudniki, zgrajene nove hidrocentrale in grajena je črna metalurgija; v Makedoniji so zgrajene tovarne za predelavo svile in volne in tovarno porcelana; v Črni Gori so odprti novi premogovniki, grajena velika železarna in v načrtu je gradnja aluminijске industrije.

Rezultati tega velikega dela se posebno izražajo v zadnjih letih ko mlade, tudi popolno-

Okrog tega nivoja se gibljejo tudi indeksi bolj razvitih republik, Srbije z 251, Hrvatske z 244 in Slovenije za 265 poenov. V isti mah je indeks industrijske proizvodnje v Bosni in Hercegovini dosegel nivo od 343, v Makedoniji 461, a v Črni Gori 627 poenov. Ta različen tempo razvoja se bo

Današnja stvarnost

Seveda na osnovi teh podatkov ni treba sklepati, da so nerazvita področja že izenačena z razvitimi. Razlike med njimi so bile še vse prevelike, da bi jih bilo mogoče izbrisati v enem desetletju, pa naj je bilo še toliko plodnih rezultatov. Treba je imeti pred očmi dejstvo, da se je v teh področjih često izhajalo iz nič, da je bil v mnogih industrijskih vejah začetni indeks v resnici ničla. Da bi se dobila realna predstava o omenjenem velikem porastu v proizvodnji elektroenergije v Črni Gori, je potrebno vedeti, da je bilo na njenem področju prvizvedenih le 0,9, a lani še vedno samo 30,8 milijonov KWh. V Sloveniji je bil v istem razdobju ustvarjen porast z 350 na 1.905 milijonov KWh. Torej, ko 35 krat večja proizvodnja v Črni Gori predstavlja za vso deželo le 30,8 milijonov KWh, medtem znaša 5,5 krat večja proizvodnja v Sloveniji 1.550 milijonov novih KWh. Slični primeri, čeprav ne v tako pretiranih razmerjih, so tudi v vzporeja-

nadaljeval, sodeč po predvidenih Družbenega plana, tudi v tekočem letu, ko je predvideno, da bo industrija Bosne in Hercegovine dosegla indeks 394, Makedonija 572, a Črna Gora 708, medtem ko je za vso deželo predviden indeks 301.

Gora — šele morajo zavzeti. Ti odnosi so dobili svoj jasen izraz tudi v podatkih o narodnem dohodku: delež nerazvitih republik je v skupnem dohodku manjši kot pa udeležba njihovega prebivalstva v skupnem. Slovenija je na primer, v kateri živi 8,5 odst. prebivalstva, udeležena leta 1955 z 13,4 odst. v jugoslovanskem dohodku, medtem ko sta Bosna in Hercegovina z 18,5 odst. prebivalstva dali vsega 15,6 odst. dohodka. Razlike bi bile še večje, če bi se vodilo računa o površini in še bolj o prirodnih bogastvih teh republik.

Slična podoba se dobi tudi z vzporejanjem podatkov o dohodku po prebivalcu v letu 1955, čeprav ti podatki v Jugoslaviji ne pomenijo isto kot v kapitalističnih deželah. Če se dohodek enega jugoslovana, če jemljemo deželo v celoti, označi kot 100, dobimo sledeči zelo zanimiv indeks po poedinih republikah: Slovenija 192, Hrvatska 121, Srbija 85, Bosna in Hercegovina 79, Makedonija 77, Črna Gora 58. Te številke v bistvu ne govorijo o manjšem ali večjem bogastvu poedinih republik ali o nižjem ali višjem življenjskem standardu, ker se razdelitev narodnega dohodka v glavnem vrši z zveznim družbenim planom, torej s centralnega mesta. Toda te številke so dokaj veren izraz razvoja proizvodnih sil v poedinih republikah, tako pa tudi realnih odnosov med razvitimi in nerazvitimi področji v Jugoslaviji.

Razlike so še vedno velike — ne samo po prepričanju jugoslovancev, temveč tudi po primerjavi z drugimi deželami v katerih obstoja »problem juga«. V Združenih državah je, na primer, bil dohodek po prebivalcu v letu 1955 Connecticutu 2,7 krat večji kot v Missisipiju, tipičnem predstavniku ameriškega juga; v Jugoslaviji je istega leta bil v Sloveniji za 3,5 krat večji kot v Črni Gori. Mi jugoslavlani ne izbegavamo takšna vzporejanja, kajti zavedamo se, da so bile te razlike v bližnji preteklosti še mnogo večje n da bodo v bližnji prihodnosti že mnogo manjše. (Jugopres)

Ali plače trgovskih vajencev niso premajhne?

Razlike med mestnimi in podeželskimi vajenci — Povisjanje plač vajencem v času odkupa — Prenaporno delo vajencev ter kaj pripelje mladega človeka na kriva pota.

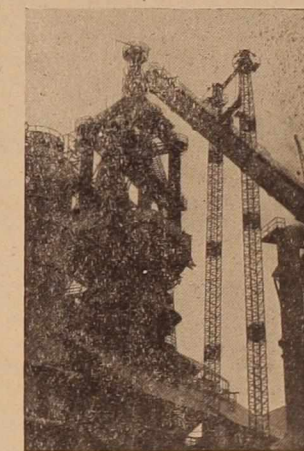
V naših časopisih vse premalokrat srečamo kaj o vajencih in posebno še o trgovskih vajencih. Vedno si vsi mislijo: trgovski vajenec je v ugodnem položaju. Vsi vidijo samo dobre strani tega poklica a slabe prezrejo.

Kakor vemo je v Mursko Soboškem okraju okrog 110 vajencev, ki se izučujejo v trgovini. Življenje vajencev nekdanj ni bilo rožnato in tudi sedaj ni, čeprav nudimo današnji mladini vse kar ji srce poželi. Res, da je življenje vajencev v mestu popolnoma drugačno, kot življenje podeželskih vajencev. Vajenci v mestih imajo vse drugačne pogoje za pravilno duševno in telesno razvijanje. Toda kako je življenje vajencev po podeželskih zadrugah. Njihovo življenje je trdo, krvavo si zaslužijo tista bora 2 tisočaka, delajo od jutra do mraka, pa čeravno uredba pravi samo 8 ur. A kaj si hoče, ali bo pustil poslovdjo samega ko pride kako blago. Ali ne bo šel če bodo dobili v nedeljo umetno gnojilo, apno ali kako drugo tako blago, ki ga morajo takoj izprazniti? Seveda bo šel, niti besedice ne bo upal reči, pa čeravno ne bo prejel za to delo niti dinarčka.

Poglejmo v sezono odkupa, vedno dolga vrsta voznikov z jabolki, krompirjem ter fižolom. Vedno polne roke dela. Vse to breme visi samo na enih ramah, na ramah ubogega vajenca. Takrat je življenje vajencev najhujše. Dela od 7. ure tja v trdo noč. A po vsakdanjem trdem delu se še mora večina peljati po več in tudi 16 km daleč domov. A kaj potem ko se pripelje na pol poti in naenkrat defekt. Drugo minut preostane kot 1 uro n 30 minut pešačenja do doma. Ko pa pride tak

domov tja v pozno noč kuje, pili, montira — popravlja kolo. Kratke urreice in treba je zopet vstati ter kreniti na pot in delo. Za kosilo samo en ali dva kosa suhega črnega kruha in nič drugo. V času odkupa je tako glavna hrana vajenca jabolka.

Sezona odkupa je na višku, hlače vajenca so na kolenih raztrgane, pregledane so spodnje hlače in iz tretje plasti počasi kaplja rdeča tekočina — kri. Nošenje sadnih zabojnikov (Nadaljevanje na 6. strani)

Železarna v Zenici je ena izmed tistih velikanov na katere smo najbolj ponosni že zaradi tega ker pospušuje razvoj enega izmed nerazvitih predelov Jugoslavije, ki sodijo v Problem juga pri nas.

Ljutomerčani prvi - v vzhodni skupini slovenske kegljaške lige

V vzhodni skupini slovenske kegljaške lige so zaključili tekmovalje. Na splošno presenečenje je zmagalo moštvo Ljutomerana in prehitelo nekatere renomirane klube (Kladivar iz Celja, Proletarec iz Zagorja itd.). Ta uspeh pa so si Ljutomerčani priborili povsem zasluženo. Najboljši tekmovalci med njimi je bil Steržaj s povprečkom 831 kegljev.

Končni rezultati vzhodne skupine so naslednji: Ljutomer 13964, Proletarec (Zagorje) 13726, Tekstilec (Maribor) 13587, Kladivar (Celje) 13569, Svoboda (Ruše) 13545, Poštar (Maribor) 13356, Bratstvo (Hrastnik) 13094, Kovinotehna (Celje) 13047, Drava (Ptuj) 15003 in Vrelec (Rog. slatina) 12716.

Mariborsko - varaždinska podzvezna liga

JEDINSTVO (Čakovec) — SOBOTA 2:0 (1:0)

Prvo moštvo Sobote je preteklo nedeljo v Čakovcu zapisalo v svojo tekmovalno kroniko še en poraz in se tako še močnejše usidralo na zadnjem mestu lestvice moštev v tej ligi.

Tekmo so zgubili kljub temu, da so imeli domala ves čas tekme premoč na igrišču. Napad je bil skrajno neučinkovit. Zastreljali so tudi enajstmetrovko pri stanju 0:0. Poraz bi bil verjetno še očitnejši (v golih namreč), če ne bi bilo na голу tokrat dobro razpoloženega in odločnega Čaka, čeprav je bistroval drugemu голу.

IZJAVA TRENERJA SOBOTE

Spričo tega, ker prvo moštvo Sobote izgublja tekmo za tekmo — temu ustrezno je tudi njegovo mesto med tekmovalci ma-

riborsko-varaždinske lige — kar očitno kaže na to (ali na drugo), da je trenutno v krizi, smo se obrnili na trenerja moštva Slavka Svatino, ki je povedal:

Ne počutim se moralno odgovornega za neuspehe moštva pred športno javnostjo, predvsem zaradi tega ne, ker je moja pristojnost omejena zgolj na vzdrževanje primerne kondicije igralcev. O vsem drugem odloča tehnični odbor pri klubu — tudi o postavi moštva in načinu igranja. Moje možnosti so pri tem omejene zgolj na neobvezno nasvetovanje, ki pa je le redko-kdaj upoštevano.

Ko smo Svatino vprašali, kakšni so njegovi bodoči načrti, nam je odgovoril:

Pri tako omejenih pristojnostih se ne počutim posebno ugodno v trenerski službi. Se najraje bi se posvetil mladincem in pionirjem, s katerimi sem svojčas že uspešno delal.

Zanimivo bi bilo vedeti, kaj pravijo k temu igralci prvega moštva in vodstvo NK Sobota. Morda pa o tem — že v prihodnji številki!

Pomurska liga

V VII. kolu Pomurske lige so bili doseženi naslednji rezultati: Rakičan je s slabo igro premagal moštvo Trgovca z rezultatom 4:2. Ledava je morala kloniti pred bolj-šim nasprotnikom; rezultat 8:1 v korist Nafta II. Sobota II je s tesnim rezultatom 3:2 premagala moštvo Turnišča.

Stanje tabele po VII. kolu

Rakičan	7	5	1	1	34:9	11
Sobota II	7	4	2	1	23:15	10
Nafta II	6	5	2	1	28:11	8
Turnišče	7	5	1	3	14:19	7
Ledava	7	2	0	5	13:36	4
Trgovca	6	0	0	6	10:32	0

SLUŽBENE OBJAVE POMURSKA LIGE

VIII. kolo, 21. aprila 1957

TURNIŠČE : LEDAVA

Pričetek tekme ob 15. uri,

službujoči Norčič,

sodi Andrejek;

predtekma ob 14. uri:

pionirji Turnišče : pionirji Ledava.

NAFTA II : RAKIČAN

Pričetek tekme ob 9.30 dopoldne, službujoči Gerenčer — Siftar, sodi Gerenčer.

SOBOTA II : TRGOVEC

Pričetek tekme ob 13.45, službujoči Cvetko, sodi Flisar.

POMURSKA PIONIRSKA NOGOMETNA LIGA

Partizan (MS) : Rakičan 5:1; Sobota : Turnišče 2:1.

SEDANJA LESTVICA:

Partizan	2	2	0	7:1	4
Turnišče	2	1	1	2:2	2
Sobota	1	1	0	2:1	2
Rakičan	2	0	2	0:2	0
Krog	0	0	0	0:0	0

MARIBORSKO-CELJSKA LIGA

Bratstvo : Nafta 5:0 (2:0)

Dvoboj ESŠ Maribor - Murska Sobota

V petek, dne 5. aprila, sta se pomerili v Mariboru Ekonomski šola iz Murske Sobote in ista iz Maribora, in sicer v šahu, namiznem tenisu, odbojki, košarki in malem rokometu. Izid tekmovalja je bil že nekako predviden, še bolj pa se je pokazala premoč domačinov v samih tekmah. Tako so Sobočani poleg mnogih lepih vtisov odnesli s seboj le eno zmago — v namiznem tenisu.

Rezultati (goli in koši so le približni):

Šahovski klub Gornja Radgona

Šahovski klub Gor. Radgona je pred kratkim zaključil kar dva turnirja: kvalifikacijski turnir za pridobitev IV. kategorije, na katerem je igralo 19 članov. I. mesto je zasedel Leo Sukič, II. Franc Jakša in III. Stojan Dončič.

Mešani turnir za pridobitev IV. oziroma III. kategorije, na katerem je sodelovalo 17 igralcev, pa si delita I. in II. Vinko Babošek in Marko Subašič, na III. mestu pa je Karel Marovič.

R. B.

Šah v Petrovcih

V občini Petrovci so 15. IV. odigrali občinsko pionirsko prvenstvo v počastitev rojstnega dne maršala Tita. Vse šole so na to prvenstvo poslale moštvene prvake odredov. Pionirji so bili razdeljeni na dve skupini: na pionirje in pionirke od 7. do 10. leta in pionirje in pionirke od 11. do 15. leta starosti.

V zagrizeni borbi, v kateri so sodelovali pionirski odredi iz Križevca, Zenavlja, Domajšneve, Dolence, Petrovca in Martinja so dosegli izmed pionirjev starejše skupine največ točk pionirji iz Domajšneve 23½ točk, drugo mesto Martinje 18½ točk, tret-

je Križevci 17 točk itd. Izmed pionirk višje skupine so zmagale pionirke iz Križevca. Prav tako tudi v obeh nižjih skupinah so zmagali pionirji in pionirke iz Križevca.

Na okrajnem pionirskem šahovskem moštvenem tekmovalju, ki bo v M. Soboti, bodo zastopali občino Petrovci pionirji iz Domajšneve z enim moštvom in pionirji iz Križevca kar s tremi moštvii.

Odigrano prvenstvo, ki je bilo prvo končano v občinskem merilu v Pomurju, je dokazalo, da v tem delu Pomurja posvečajo učitelji razen ostalih večšin veliko pozornost tudi igranju šaha.

AMD v Murski Soboti vzgaja pionirje prometnike

Lani smo na soboških cestah in ulicah prvokrat videli pionirje-prometnike, vse v novih uniformah, kako so skrbeli za red in

opozarjali prizadete na nepravilnosti. Brez ugovorov ali godrnjanja, s polnim razumevanjem so vsi, tako avtomobilisti kot motoristi, kolesarji in pešci, ki so jih zaradi kakšnih nepravilnosti ustavljali, upoštevali njihova navodila.

Tudi letos se seznanjajo pionirji s cestno-prometnimi predpisi v krožku, ki ga je organiziralo Avto-moto društvo v M. Soboti. Vodi ga predsednik komisije za ceste in promet pri AMD tov. Edo Mlinarič. Tečaj redno obiskuje 15 pionirjev. Prvič bodo ti pionirji samostojno urejali cestni promet na Dan mladosti.

Vodja tega krožka predava pionirjem o prometnih predpisih po raznih šolah občine M. Sobota. Da so predavanja za pionirje še zanimivejša, jim prikazuje še razne diapozitive, ki so v zvezi s prometom. Do sedaj se je tako že nad 700 pionirjev seznanilo s prometnimi problemi.

○ POMURSKI VESTNIK

Izdaja časopisno in založniško podjetje »Pomurski tiske v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Dragan Flisar* — Uredništvo: Murska Sobota, Trubarjev dvorec 3/II. — Telefon 1-38. Uprava in glasni oddelek: Murska Sobota, Kocljeva ulica 7 — Tel. 53 — Naročnina: četrtletna 100, polletna 200, letoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Tekoči račun pri Narodni banki v M. Soboti — Tisk Pomurske tiskarne v M. Soboti.

Brodarji ob Muri

Že večkrat smo zasledili v našem listu poročila in živahne reportaže o delovanju brodarjev in njihovih društev vzdolž Mure. To so bile zgodbe o čolnarjih in kajakaših na njihovi poti po hitrih valovih reke.

Pomlad je ozelenela in znova zbudila tudi te vrste športnike. Za sedaj se ukvarjajo le s popraviljem in pripravljanjem svojih vozil: čolne, kajake in sandoline — v družtvih ali pa samostojno. Pozneje pa bodo že tudi nastopali, vadili in gradili nove sandoline. Seveda, če bodo imeli dovolj denarja in če jim ne bo zmanjkalo dobre volje.

Brodarskih društev je bilo precej ob Muri: na Petanjcih, v Ljutomeru, v Bistrici in v Krogu. V Krogu še nekako životarijo. Prebredli so nekatere slabosti in se z novim pogumom in tudi z novim odborom podali na delo. To društvo, ki je prvo takšno društvo v tem delu Slovenije, se rado sklicuje na svoj dokajšnji pomen. V času poplavl lahko mnogo koristi, kot so brodarji zelo koristili prebivalstvu ob poplavih v Celju. Saj se te velike katastrofe še vsakdo spominja. Torej brodarstvo le ni samo šport in zabava! Toda za to, da bi bili kdaj v sti-

ski koristni in urni, jih je treba učiti, jim nuditi možnost za takšno dejavnost.

V Krogu je društvo brodarjev že dokaj let staro in ima svoja vozila, ki si jih je takrat nabavilo, že izrabljena. Nov odbor je pred problemom novih nabav. Zgraditi pa je treba tudi čolnarno. Tega pa društvo, ki se v glavnem sestoji iz mladine, samo ne bo zmoglo. Zato pričakujejo brodarji iz

Kroga veliko pomoči od podjetij in ljudskega odbora.

Kljub težavnemu položaju pa le nameravajo že v teh dneh pripraviti večjo brodarsko prireditev, združenjo s srečolovom. Dobitke bodo zbrali iz prispevkov, ki so jim jih pripravljena dati razna podjetja. Tako bo tudi trgovsko podjetje Planika prispevalo delež v vrednosti do 3000 din. Feri

Zvezni in republiški poslanec v Križevcih

Pri nas v Križevcih so si volivci že dolgo časa želeli v svoji sredi zveznega in republiškega poslanca. V nedeljo sta res prišla na masovni zbor volivcev področja bivše občine v Križevcih. Volivcev je bilo okrog 200. Na zboru smo obravnavali, predvsem gradnjo nove šole in ambulate. Novo šolo gradimo v Križevcih že skoraj 50 let. Sedaj so razmere take, da se bo treba lotiti grad-

nje z večjo resnostjo. Iz poročila gradbenega odbora povzemam, da imamo že določen gradbeni program, gradbišče in idejne načrte. Za letos so zagotovljena sredstva pri Obč. LO za izdelavo delnih podrobnih gradbenih načrtov, ker bo šola grajena v etapah. Ljudje so pripravljeni pomagati pri tej novogradnji. Poslanca sta zagotovila, da bosta po svojih močeh pomagala, da bodo dobili

še kakšna sredstva. V naš šolski okoliš spada skoraj 10 vasi, zato lahko z gotovostjo računamo, da bomo dobro polovico sami prispevali. Sedaj imamo pouk že na šestih krajih od privatne gostilne, trgovine do združnega doma. Enako je z ambulanto. To bo sedaj rešeno, seveda če bomo znali izrabiti dobro voljo Obč. LO.

nb-

Med ljudmi iz Kuzme

Prejšnjo nedeljo je bil v zgornji šoli uspel roditeljski sestanek, katerega se je udeležila večina roditeljev.

Na sestanku je učiteljsko seznanilo roditelje o učnih uspehih njihovih otrok v šoli, kakor tudi o neuspehih, ki bi se s prizadevanjem roditeljev dali opraviiti.

Razpravljali so tudi o pomanjkanju šol-

skih prostorov, ker bi bila ob začetku novega šolskega leta nujno potrebna vsaj še ena učilnica. Vsekakor bo treba v doglednem času eno izmed šolskih poslopij povečati ali pa nadzidati. Težave so tudi z učnimi predmeti, katerih šola nima, so pa potrebni pri vsakdanjem pouku za razlago učencem. Šolski odbor bi tudi moral v po-

letnem času poskrbeti, da se navozi nekaj gramoza na šolska dvorišča, ker so ista ob slabem vremenu zelo blatna, kar vpliva na vzdrževanje učilnic v čistem in higienskem stanju.

*

Tukajšnji zadružniki so imeli sestanek, na katerem so največ razpravljali o zavarovanju svojih posevkov in ostalih kultur proti toči ter sklenili, da bodo čimveč zadružnikov in zasebnih kmetov pritegnili, naj dajo svoje posevke pravočasno zavarovati, ker jim je toča v zadnjih letih napravila že ogromno škodo, katere pa mnogi niso dobili povrnjene, ker ni bilo zavarovano.

Vsekakor je hval vredno prizadevanje upravnega odbora KZ za to akcijo in skrb za svoje zadružnike, naj bi pravočasno zavarovali svoje posevke, ker kakor pravi pregovor: »Po toči je prepozno zvoniciti.

Bela Zrim

IZSELJENCI-

mi se pripravljamo!

Podružnica Slovenske izseljenske matice v Murski Soboti je na svojem zadnjem sestanku razpravljala tudi o sprejemu naših izseljencev ob prihodu v domovino. Sezona obiskov se bliža in letos hočemo to delo opraviti lepše in vestneje, tako da bodo naši gostje iz tujine še bolj zadovoljni.

Zato naprošamo naše izseljence, naj nas opozorijo, kdaj pridejo, da nas bo tako čimveč zbranih, ko bo glavni sprejem naših bratov in se-

strá iz tujine v prvi polovici avgusta.

Dobro bi bilo, da bi nas pismeno opozorili, kdaj pridete, da vam bomo lahko vse potrebno uredili, da bo Vaše bivanje med nami čim lepše in prijetnejše. Pričakujemo vaših dopisov.

Vas pozdravlja in na veselo svilenje!

Vilko Bežan, tajnik podružnice Slovenske izseljenske matice v M. Soboti

Rdeči križ v Beltincih

V beltinski občini je 15 osnovnih organizacij RK s 1207 člani. V zadnjih dveh letih se je včlanilo v RK čez 300 prebivalcev Beltincev in okoliških vasi. Razen tega je še v šolah 16 odborov PRK z 2000 člani, 15 postaj prve pomoči in 26 higienskih kotičkov.

Občinski odbor RK je skupno z vaškimi odbori prirejal lani predavanja po vaseh in šolah. Tudi podmladkarji so imeli svoj tečaj o prvi pomoči, nekaj zdravstvenih predavanj pa so priredili tudi za predvojaško vzgojo.

Vaški odbori RK so ugotavljali, da bi bilo treba urediti nekatera šolska stranišča (Lipovci, Dol. Bistrica) in urediti beltinsko tržnico.

Lani so zbrali vaški odbori RK v beltinski občini okrog 1066 kg žita, ki so ga podarili prebivalcem

(Nadaljevanje s 5. strani)

jev je precej naporno delo. Saj vemo, da zabož jabolok tehta cca 30 kg. Vajenca postaja iz dneva v dan bolj sram, ko vidi, da so mu kolena gola. V prostem času več ne upa nikamor, čaka kot suženj na dvorišču, da pride poslovodja in se zopet začne delo. Delo in trpljenje mladega življenja.

Včasih mi kateri poslovodja pravi: »Vajence mi je nepošten, krade, goljufa in podobno.« Vprašajmo se, zakaj je nepošten, zakaj postaja iz dneva v dan bolj žalosten. Ali res ni mogoče razkriti te skrivnosti? Je mogoče! Povičajmo mu plačo za 200 din in živel bo zopet pošteno.

Sedaj pa pogledjmo plače. Ali ni prevelike razlike med 12.000 din in 2.000. Saj je vajenec ravno tako človek kot vsi drugi. Ravno tako mu je potrebna hrana in drugo. Starši so mu doma siromašni in plača 2.000 din mu je bogami premajhna. Ali ne bi mogla podjetja edinole v času tečaja plače vajencem zvišati na tisto vsoto, ki je potrebna za plačevanje vzdrževalnine. Obiskal sem tečajnike v Ivanocejevi ulici in kaj sem slišal — vedno samo kako bodo starši plačali internat, kje bodo vzeli denar, kaj bo če ne bodo mogli plačati. Taki in podobni pogovori vedno krožijo med našimi bodočimi trgovci.

Zato bodo podjetja morala pristopiti in pomagati reševati take pe-reče probleme.

France Znidarič

krajev, v katerih je toča uničila lansoletni pridelek. Socialno ogroženim prebivalcem so razdelili vaški odbori lani skupno 2700 kg živil in nekaj oblek.

Se vse premalo pa so se uveljavljale vaše organizacije RK v boju proti alkoholizmu. To vprašanje ostaja kot največja naloga novoizvoljenemu odboru.

*

Jožef Stajner, kovač iz Beltincev je lani septembra pomagal pri pobegu čez mejo v Avstrijo Ignacu Tkalcu iz Crensovec in nekemu Martinu Kreslinu, ki sta mu v zahvalo za uslugo dala moško kolo in ročno uro. Okrajno sodišče v M. Soboti pa mu je dalo 7 mesecev zapora. Sedeti pa bo moral 10 mesecev, ker je bil že poprej pogojno kaznovan za podoben prekršek.

Prva številka »PREPORODA«

Pred par dnevi je izšla v Beogradu prva številka lista »Preporoda«, ki bo odslej izhajalo kot glasilo delovnih invalidov.

List bo lahko odigral zelo važno vlogo, saj je v naši državi okrog 200.000 delovnih invalidov, ki so izgubili svoje zdravje ali pa ude pri delu, v boju za izgradnjo socialistične Jugoslavije. Vsako leto se število

KRIŽEVCI V PREKMURJU

Mladina je v zimskih mesecih dobro izkoristila čas. Naštudirala je veseloigro »Gospoška kmetijca«. V soboto bo premiera igre v združnem domu ob 20. uri. V nedeljo, 21. aprila bodo z igro gostovali v Zenavljah, v ponedeljek, 22. aprila pa jo bodo drugič uprizorili na domačem odru.

Velikopolanske kinopodobe

ZARADI TATVINE NE GREMO VEČ V KINO. Ze več kot dve leti imajo v Veliki Polani urejeno kinodvorano, kjer predvajajo vsako nedeljo redni film. Te predstave radi obiskujejo fantje iz Hotize in ostali. Kolesa navadno pustimo v hodniku. Ze večkrat je zmanjkalo s koles kakšna malenkost, v zadnjem času pa so se pojavile vedno večje tatvine. Ob vsaki predstavi navadno postopa okrog dvorane pošolska mladina, nič kaj lepega obnašanja. Zadnje nedeljo so nam prav pošteno zagodili.

Na predstavo nas je prišlo s kolesi sedem fantov iz Hotize. Vsi smo imeli po pred-

pisih luči. Kakor vedno smo tudi to nedeljo pustili kolesa v hodniku združnega doma. Po predstavi smo vsi vredne obraza prišli za svoja kolesa in hoteli oditi domov, toda ojoj, na kolesih ni bilo luči. Luč je ostala samo enemu izmed sedmih.

ZA DVE PREDSTAVI 4.350.— DIN

H. S. iz Hotize je decembra 1956 šel na predstavo v Vel. Polano. Bila mu je ukradena dinamita, ki jo je pred enim tednom kupil za 2.400.— dinarjev. Kupiti je moral drugo — za 1.850.— dinarjev. Šel je ponovno na predstavo in zopet je bil ob njo. Domov

grede ga je ustavil varnostni organ in ga kaznoval s 100.— dinarjev kazni, ker se je peljal brez luči. Tako sta ga stali dve predstavi 4.350.— dinarjev.

TUDI TO NI PRAV

Večerna predstava filma je ob 19.30. V zimskem času je to precej pozno. Mladina se v tem času ne bi smela več potikati okrog. Ali starši niso svojimi otroci? Kje so in kaj majo nobene kontrole nad prinašajo domov?

Več strogosti bi morali imeti do postopanja mladine iz pod 18 let. Tudi organi, ki skrbje za red v dvorani, ki morali biti bolj previdni.

od 30. marca do 6. aprila v Murski Soboti.

Poročila sta se: Ludvik Skaper, klepar iz M. Sobote in Rozika Horvat iz Velike Polane.

Rodile so: Ruža Klajič iz Radgone, dečka; Katarina Zakojič iz Od-ranec, deklico; Gizela Franko iz Markišavec, dečka; Irena Grabar iz Križevce, deklico; Franciška Križan iz Selišča, dečka; Marija Karoli iz M. Sobote, deklico; Marjeta Donša iz M. Sobote, dečka; Irma Papič s Suhaga vrha, dečka; Marija Kuronja iz Cepincev, dečka; Marija Erjavec iz Beltincev, dečka; Jolanka Kočmar iz Hodoša, dečka; Ana Vučko iz Ižakovce, dečka; Ivanka Mežan iz M. Sobote, dečka; Marija Bukovec iz M. Sobote, deklico; Marija Baranja iz Črnelavec, deklico; Zivka Udo-vičič iz Radgone, dečka in Amalija Sreš iz Bakovec, dečka.

Umrli sta: Jožef Santavec, upokojenec iz M. Sobote, star 65 let in Terezija Kozar iz Lešan pri Apačah, stara 47 let.

od 6. do 13. aprila 1957

Rodile so: Terezija Faršang iz Črensovec, dečka; Pavlina Trstenjak s Turjanskega vrha deklico; Ilonka Ožvald iz Domanjčevce, dečka; Ema Muhič iz Okoslavce, dečka; Marija Ružič iz Nedelice, dečka; Ana Petrovič iz Kramarovec, dvojčka-deklici; Marija Lukovnjak s Kapelskega vrha, dečka; Irena Sebianič iz Sulincev, deklico; Marija Jošar iz Otovce, dečka; Angela Smodiš iz Melincev, dečka; Emilija Kuzmič iz Veščice, deklico; Terezija Vučko iz Srednje Bistrice, deklico; Marija Kos iz Gradišča, dečka; Marija Prša iz Vel. Polane, dečka; Marjeta Stihlec iz Lendave, deklico; Jožefa Crnjavič iz Murskih Črnc, deklico; Angela Horvat iz Zerkovec, deklico; Marija Tömö iz Doline, dečka in Marija Fister iz Bakovec, dečka.

Umrli je: Marija Bukvič iz Murske Sobote, stara 58 let.

Nesreče in nezgode

Cirkularka je zelo koristna, je pa lahko tudi nevarna, če ljudje, ki imajo opravka z njo, niso dovolj previdni. Tako so pred kratkim pripeljali tri poškodovance v soboško bolnišnico; poškodovali so si roke na cirkularki.

20-letni Franc Grah iz Petanjec je žagal drva, pa mu je zaradi ne-previdnosti žaga odrezala kazalec na levi roki.

Hude poškodbe na prstih desne roke je dobil pri žaganju drv na cirkularki Roman Rautar, žagar iz Radgone.

Rupert Stajer iz Šegovec pri Apačah si je pri delu s cirkularko močno poškodoval levi komolec.

Motorist je povozil 76-letnega upokojenca Matijo Adaniča iz Radgone. Pri padcu je dobil več hudih poškodb.

Desno nogo nad gležnjem si je zlomil 49-letni Peter Žizek iz Ižakovce pri Beltincih, ko mu je šlo kolo z gnojem naloženega voza čez noge.

S podstrešja je padla 45-letna Marija Lanjšček iz Rakičana in si zlomila kosti v levi peti.

Uro je navijal v kinodvorani 31-letni Alojz Behek, skladiščnik iz Radence. Stal je na lestvici, ki se je podrla, in je padel tri metre globoko ter si zlomil nogo v gležnju.

Nogo si je zlomila 71-letna Roza Fujs iz Motovilec, ko je padla na domačem dvorišču.

Pri izpraznjevanju plina iz jeklenke je dobil precejšnje poškodbe po prsih in na levi nogi 35-letni delavec Anton Krajačič, delavec pri Nafti v Lendavi.

Skozi lijak za spuščanje sene na parmi je padel 11-letni Jožef Perko s Čvena ter si močno poškodoval obraz in desno roko.

LOTERIJA RDEČEGA KRIŽA

Glavni odbor Rdečega križa Slovenije bo priredil 12. maja denarno loterijo. Čisti dobiček je namenjen za dograditev mladinskega okrevališča »Debeli rtič« pri Valdoltri v bližini Koprja, v katerem bodo pod zdravniškim nadzorstvom prebivali slabotni in bolehní otroci iz vse Slovenije.

Podprimo to človekoljubno akcijo našega Rdečega križa!

PREGLED PREMIJ IN DOBITKOV

žrebanja loterije Glavnega odbora Rdečega križa Slovenije:

Načrt žrebanja predvideva 3 premije in sicer: za dinarjev 500.000.—, 500.000.—, 200.000.— in 34.219 dobitkov od 100.000.— navzdol do dinarjev 400 v skupni vrednosti 12.240.000 po naslednjem redu:

Dobitek:	Dinarjev	Skupaj dinarjev:
1 premija	500.000	500.000.—
2 premija	300.000	300.000.—
3 premija	200.000	200.000.—
3 dobitki	100.000	300.000.—
6 dobitkov	60.000	360.000.—
10 dobitkov	50.000	500.000.—
24 dobitkov	30.000	730.000.—
24 dobitkov	20.000	480.000.—
24 dobitkov	10.000	240.000.—
48 dobitkov	5.000	240.000.—
240 dobitkov	3.000	720.000.—
240 dobitkov	2.000	480.000.—
2400 dobitkov	1.000	2.400.000.—
2400 dobitkov	500	1.200.000.—
2400 dobitkov	500	720.000.—
2400 dobitkov	200	480.000.—
24000 dobitkov	100	2.400.000.—
Premije bodo izplačevali, kakor tudi dobitke, brez odbitkov.		
Število srečk znaša 240.000 komadov.		
Cena srečke je dinarjev 100.		

v M. SOBOTI obvešča

Strokovno-tehnični svet OGZ je na svoji seji dne 5. t. m. priznal čin gas. podčastnika naslednjim tovarišem: Korošec Marici, Sl. Radenci; Antičič Anici, Sl. Radenci; Pušenjak Alojzu, Kamenščak; Forjan Alojzu, Lipovci; Sebjan Francu, Dobrovnik in Zemlič Florijanu, Dobrovnik; Pondešek Janezu, Otovci; Kovač Gezi, Puževci; Ficko Jožefu, Krajna; Čerpunjak Stefanu, Bodonci; Potočnik Feliks, Negova; Vogrinčič Jožefu, Krašči; Hajdinjak Francu, Jurij; Zemlič Leopoldu, Sodišinci; Gomboc Antonu, Gerlinci; Kovač Kolomanu, Kukeč; Maser Francu, Lešane; Merica Ludviku; Predanovci; Drvarič Ivanu, Boračeva; Trstenjak Ivanu, Boračeva; Koračin Francu, Žepovci; Golob Jožefu, Stročja vas; Gostan Ivani, Beltinci; Zlodnjak Jožefu, Janžev vrh; Zadravec Francu, Hrašenski vrh.

ROGASEVCI

Na občinski konferenci ZKS je bilo čutiti, da imajo nekateri cankovski moške gluha ušesa za gradnjo kulturnega doma. V interesu jim je samo napredek svojega okoliša, do čim imajo premalo pred očmi severni del občine. Čudno, da jih nič ne bode v oči, kako propada opeka, pesek voda raznaša, cement se je pokvaril, les leži po gozdovih itd. Tudi o tem bi Obk ZKS moral malo več razmišljati, kajti ravno tu nastopa velika gospodarska škoda. Ljudje pa pri tem zglobljajo zaupanje v delo političnih organizacij.

VUČJA VAS

V Vučji vasi je bilo pred dnevi zanimivo in koristno predavanje iz zdravstva. Tov. Plevelova iz Ljutomer je predavala o tuberkulozi in posledicah alkoholizma. Predavanje je bilo dobro podano in obisk je bil zadovoljiv; tudi mladina je bila prisotna. Želimo še več podobnih predavanj.

ČESTITKA

Na Agronomski fakulteti v Ljubljani je diplomirala za ing. agronomije tov. Milena Bokša — Boža. Čestitamo ji stari mladinski aktivisti iz Prekmurja.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

V NEDELJO 21. APRILA 1957

Dr. Nikolaj Lanjšček, stanuje na Lendavski cesti št. 7.

Od 8. do 12. ure v splošni ambulanti; popoldne in ponoči v nujnih primerih na stanovanju.

Tedensko nočno dežurno službo splošne ambulante od 15. do 21. aprila ima na domu: dr. Jan Sedlaček, Trubarjev drevored.

KRVODAJALCI

od 6. do 13. aprila 1957

Janko Kukul, tretjič, Koloman Zilavec, tretjič; Jolanka Kranjec, tretjič; Emerik Hanc, drugič; vsi iz M. Sobote; Marija Rožman, Silva Kapun, Maks Vajda, vsi iz bolnišnice v Murski Soboti; Jožef in Irma Fujs, Evgen in Gizela Car, Franciška Forjanič, Helena Slavič in Vilma Abraham, vsi iz Predanovec; Ana Benkič iz Polane in Ludvik Lendvaj iz Moščanec.

OBVESTILO

Občni zbor delegatov Vodne skupnosti Murska Sobota, ki je bil napovedan za dne 22. aprila 1957, je zaradi nepredvidene zapreke za nedoločen čas preložen.

Predsednik UO:
Bela Franko

Kmetijska zadruga z o. j.
Velika Polana

razpisuje mesto

KNJIGOVODJE

pogoji za nastop službe, predpisana strokovna izobrazba, ter najmanj pet let prakse v knjigovodstvu,

UPRAVNIKA

pogoji za nastop službe, srednja strokovna izobrazba ali najmanj deset let prakse v zadržništvu.

Ponudbe je vložiti pri naslovu do 1. 5. 1957, z vsemi potrebnimi dokazili za strokovno izobrazbo.

DVA LIČNA AVTOBUSA ZA OTROKE —

NAJCENEJŠA IN NAJBOLJŠA RESITEV

Do tega sklepa je prišel na zadnji seji občinski svet za šolstvo v Ljutomeru: namreč nabaviti dva lična avtobusa in z njima prevažati otroke v šolo. Smo pred reformo šolstva. Z reformo se bo spremenila tudi organizacijska oblika naše obvezne šole. Ljutomerska občina ima zato najbolj idealne pogoje v Pomurju.

Možni sta dve varianti: po prvi bi morali v bližnji bodočnosti zgraditi tri nove šole: v Radoslavcih, kjer se snuje novi šolski okoliš, v Radomerju in Stročji vasi. Tako bi imeli v občini pet osemletnih šol. Z nekaterimi nujnimi popravili pri nekaterih šolah bi ta dela stala okrog 500 milijonov dinarjev. To je vsekakor veliko in tudi preveliko breme za našo občino, česar tudi v desetih letih ne bi zmogla. Druga varianta je dosti ugodnejša in bo verjetno za naše razmere tudi sprejemljiva. Nabavili bi namreč dva avtobusa — šolska in z njima dnevno vozili oddaljene otroke iz Razkrižja, Radoslavce, Stročje vasi in Radomerja v višje razrede osemletne šole. Tako bi odpadla zaenkrat gradnja dveh novih šolskih poslopij, ti otroci bi pa hodili v osemletno šolo v Ljutomer, kjer reforma predvideva dev osem-

letki. Problem gradnje nove šole bi tako ostal samo še v Križevcih, kjer je nova šola nujno potrebna, dalje petrazredne šole neke v Radoslavcih in nove osemletne šole, ki bi naj stala neke med Cezanjevci in Staro cesto.

Problemov je torej veliko, ker so tukaj pred nami, se jih bo treba tudi lotiti. (nb)

GRADBENA OBRT »ZIDAR«
v Murski Soboti

išče za takojšnji nastop

KNJIGOVODJO —

RAČUNOVODJO

z ustrezno šolsko izobrazbo in nekaj let prakse v samostojnem vodenju knjigovodstva.

Plača po tarifnem pravilniku. Pismene ponudbe pošljite na upravo podjetja. D-407

Strojna pletilnica v Beltincih

sprejme takoj

IZUCENO SIVILJO

Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe dostavite do 25. aprila 1957 na naslov: Strojna pletilnica Beltinci. D-377

JAVNA DRAŽBA

Kmetijsko gospodarstvo Rakičan bo dne 22. 4. 1957 ob 9. uri dopolne razprodajalo v Rakičanu pri šoli razne rabljene kmetijske stroje in vozove ter tovorni avto »Pionir« in traktor »Oliver«, po ugodnih cenah.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE
»SLOVENIJA CESTE«

potrebuje za svoja gradbišča v Ljubljani večje število

KVALIFICIRANIH ZIDARJEV

Plača po novem tarifnem pravilniku

Terenski dodatek 200 din dnevno. Samcem se zmanjša za 20 odstotkov

Stanovanje stane mesečno 500 dinarjev

Hrana stane dnevno 150 dinarjev

Potne stroške povrne podjetje

Sprejememo tudi vajence za poklic zidar in tesar

Za delo se je prijaviti na direkciji

SGP »SLOVENIJA CESTE«, LJUBLJANA, TITOVA 44

TEDENSKI KOLEDAR

Nedelja, 21. aprila — Dragomira Ponedeljek, 22. aprila — Leonida Torek, 23. aprila — Vojko Sreda, 24. aprila — Jurij Četrtek, 25. aprila Marko Petek, 26. aprila — Zdeslav Sobota, 27. aprila — Ustan. OF Nedelja, 28. aprila — Zivan Ponedeljek, 29. aprila — Marija Torek, 30. aprila — Katarina

KINO

MURSKA SOBOTA, 19. do 21. aprila ameriški barvni film »Beg iz trdnjave«, 23. do 25. aprila mehiški film »Trije pustolovci«.

LENDAVA, 19. do 21. aprila ameriška drama »Kadar pride zima«, 23. in 24. aprila jugosl. zgodba iz NOB »Dolina miru«.

VELIKA POLANA, 21. aprila ameriški film »Ko žene ljubijo«.

VERŽEJ, 20. in 21. aprila italijanski glasb. film »Nesmrtne melodije«, 25. aprila ameriška barv. ris. »Peter Pan«.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU, 20. in 21. aprila amer. kavboj. film »Rumeno nebo«, 24. aprila ameriški kavboj. barv. film »Fant z Oklahome«.

SLATINA RADENCI, 20. do 21. aprila ameriški barvni film »Borba za zemljo«, 25. aprila italijanski muzik. film »Nesmrtne melodije«.

RADGONA, 20. in 21. aprila ameriški barvni film »Magambo«, 24. aprila nemški film »Podanik«.

LJUTOMER, 19. do 21. aprila ameriški film »Trinajsta ura«, 24. in 25. aprila mehiški film »Poslednja želja«.

ČEPINCI, 21. aprila, »Berlinske zgodbe«.

MALI OGLASI

SREDNJE TEŽKI konjski voz, prodam. Mlajtinci št. 18.

M-349

GLOBOK OTROSKI VOZICEK, bel malo rabljen, ugodno prodam. Vprašati Stara ul. 5 M. Sobota.

M-385

Podpisani P. F. in A. iz Gorice preklicujeta govorice zoper odbornika Grah Franca iz Gorice, ker isti nima nobene veze z zaposlitvijo moje hčerke.

M-394

LEPO STANOVANJSKO HISO z gospodarskim poslopjem, vrtom in sadovnjakom na prometnem kraju v bližini Murske Sobote ugodno prodam. Naslov v upravi lista.

M-396

MALO POSESTVO v Benediktu po ugodni ceni prodam. Polanec, Maribor, Rosinova 9. Vprašati pri Kurbus Francu, Gor. Radgona.

M-397

ENONADSTROPNO enostanovanjsko hišo, z adaptacijo lahko 2-stanovanjska, v dobrem stanju v Ljutomeru, prodam. Ogled dnevno, popoldne pri St. O. Ljutomer, Razlagova 4.

M-398

ZIVINSKO KRMO, poceni prodam. Murska Sobota, Ciril Metodova 6.

M-399

NOVO ZGRAJENO stanovanjsko hišo v Sp. Polskavi pri Pragerskem z 1.97 ha zemljišča ali brez, prodam. Poizvedbe pri Belina, Spodnja Polskava št. 8 p. Pragersko.

M-401

SPREJMEM V SLUŽBO 15 let staro dekle za kmečka dela. Naslov v upravi lista.

M-403

HISO Z VRTOM, prodam na obroke, Murska Sobota, Lendavska c. 11.

M-404

VEČ ORALOV LEPEGA GOZDA prodam. Vprašati pri Eli Farkaš v Starinovi vasi, p. Križevci pri Ljutomeru.

M-405

POMOŽNEGA KNJIGOVODJO za fin. materialno knjigovodstvo sprejememo takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku 10. do 12.000.— Stanovanje na razpolago. Prijave pošljite na naslov: Z. K. G. Jarenina p. Jareninski dol.

M-406

FOTOAMATERJI!

Vaše posnetke razvija in poveča kvalitetno Foto Hochsteter, Murska Sobota, Trg Zmaje 5.

D-400

MOŽ Z NEVARNIM SMEHLJAJEM

EDGAR WALLACE

9

»Je sprejemala pisma? Ali jo je kdo obiskal?« Falmouth ni odnehal.

»Tudi to ne,« je odvrnil Read. »Bila je zaprta sama vase. Če je bila nedolžna, je to zelo razumljivo, saj je pogovori niso mogli veseliti. Mislim, da je bila Ann Faulkner edini človek, s katerim je sem in tja spregovorila kakšno besedo.«

»Ann Faulkner? Kdo je to? Je še tu?«

Read je presenečeno pogledal glavnega inšpektorja.

»Zdi se mi, da vam je gospodična Harringay važnejša kot umor starega Singletona! Ann Faulkner je naša stara znanka. Tatica v trgovinah. Tako vsaki dve leti jo ulovijo in tokrat so jo spravili za tri leta sem. Da, sedaj je še tu.«

»Lahko govorim z njo?«

»Seveda lahko, če je potrebno.« Read je pritisnil na gumb, ki je bil skrit pod ploščo pisalne mize in čez nekaj minut se je vrnil uradnik z Ann Faulkner.

Ann Faulkner je izzivalno pogledala najprej upravnika, potem pa še Falmoutha.

»Kaj je?« je drzno vprašala.

»Šaj se spomnite gospodične Harringay?« jo je nago-voril glavni inšpektor.

»Ne spomnim se nikogar in ničesar. Lahko grem?« je odvrnila Ann Faulkner.

Falmouth je videl, koga ima pred seboj: za človeško družbo izgubljenega člana. Kljub temu je dejal:

»Kako dolgo se morate sedeti?«

»Štiri mesece,« je ježno odgovorila Ann Faulkner.

Falmouth je stopil k njej in se ji nasmehnil.

»Bi šli radi jutri domov?«

»To zvijačo poznam!« Hudobno rezanje je spačilo njen grd obraz. Upravnik kaznilnice je hotel ugovarjati, toda Falmouth je pomenljivo dvignil roko:

»Mar veste, kdo sem?« je nadaljeval:

Ann Faulkner ga je pozorno pogledala:

»Me ne zanima.«

»Jaz sem David Falmouth!«

Ann je odskočila.

»Mož z nevarnim smehlajem! Ne, z umori nisem imela nikdar ničesar opraviti!«

»Vem, toda mislim, da ste že slišali, da navadno držim svoje obljube. Če mi lahko poveste kaj uporabnega o Gwendolin Harringay, boste jutri prosti.«

Spet je hotel upravnik ugovarjati in spet mu je inšpektor odločno odkimal. Ann Faulkner ga je dvomeče gledala.

»Gwen Harringay?« je zamišljeno mrmrala predse. »Ah, to je bila tista svetlolasa, lepa stvarca. Rekla je, da je nedolžna. Ne, inšpektor, če mislite, da je ta koga spravila s sveta, ste na napačni poti.«

Falmouth se je smehljaj.

»Tega ne verjamem,« je povedal. »O tem vam ni treba premišljevat. Povejte mi samo, kaj vam je Gwendolin Harringay pripovedovala.«

»Pripovedovala?« Ann Faulkner je bilo videti, kako napeto misli. »Mnogo ni govorila. Nekdo jo je spravil v zapor, je trdila. O svojih starih ni nikdar slišala. Da, rekla je, da je prišla v sirotišnico že, ko je imela pol leta —«

Falmouth je tiho vzkliznil.

»Ko je imela pol leta? Ali je povedala, kje je bila tista sirotišnica?«

Ann Faulkner je odkimala, toda inšpektor se je vendarle veselo smehljaj.

»Ann, jutri ste prosti,« ji je obljubil.

Ko so Ann Faulkner odpeljali, ga je Read presenečeno pogledal.

»Seveda ne bo izpuščena,« je dejal. »In kljub temu —«

Falmouth ga je prodorno pogledal.

»Izpuščena bo,« je odločno dejal. »Tudi zaupanja zločincev ne smemo zlorabiti. Še danes bom govoril s šefom.«

Read je majal z glavo.

»Kdo pa je tista Gwendolin Harringay? Kakšna sestra kraljice?«

David Falmouth se je zadovoljno smehljaj. »Ona bo glavna priča proti morilcu Davida Singletona,« je odgovoril.

— — —

Od Reada je Falmouth zvedel naslov Gwendolin Harringay. Zadovoljno zvižgajoč je šel po stopnicah zelo snažne hiše v Martin's Lane in zvonil na vratih, kjer je bilo napisano »Gospa Diana Lindsay«. Veselilo ga je, da je mlado dekle imelo smisel za prijazen dom. To se je dobro skladalo z Gwendolininim značajem. Kako bo sprejela njegovo sporočilo?

Gospa Lindsay je odprla.

»Želite?« ga je

Dediščina po 200 letih

Stari pomorščak Knudin je raje potopil svojo ladjo, kot pa jo prepustil gusarjem — Po 200 letih je morje vrnilo njegovo bogastvo — Kako je Marlis Knudin postala čez noč bogata.

24-letna hišna pomočnica Marlis Knudin iz Kopenhage na je te dni v središču zanimanja danske javnosti. Dobil je po 200 letih nenavadno dediščino.

Zgodba se je začela leta 1947, pravzaprav pa ima svoje začetke že v letu 1755. Leta 1947 je skupina Eskimov našla med ledenimi gorami, nekje ob obali Grönlanda, ostanke stare jadnice. Eskimi so bili seveda navdušeni, saj je za njih les posebna dragocenost. Toda med ostanki ladje so našli tudi nekaj z železom okovanih zabojev. Predali so jih danskim oblastem. V zabojih je bilo zlato v vrednosti 2 milijonov danskih kron. Našli pa so tudi ladijski dnevnik in razbrali iz njega, da gre za ladjo, ki je plula polnih dvesto let v oklepu ledenih gora po Severnem morju.

Ladja je bila last danskega pomorščaka Holgerja Knudina, ki je leta 1755 potopil, da ne bi prišla v roke gusarjem. Kapetan Knudin se je vračal po uspešnih trgovskih potovanjih v domovino, da bi na stare dni živel od bogastva, ki si ga je pridobil na teh potovanjih. Toda v bližini Danske je njegovi ladji presekala pot fregata s črnimi gusarskimi jadrji, ki ji je poveljeval Mart Tarent. Ta gusar je bil zloglasen še posebej po tem, da je svoje jetnike žive v vrečah metal v morje.

Kapetan Knudin je obrnil svojo ladjo proti severu. Začela se je tekma s smrtjo. Celih osem dni je gusarska fregata zasledovala jadnico. Obe ladji sta bili enako hitri in ikapetan Knudin je upal, da bo ušel svojemu zasledovalcu. Toda ko je prešel polarni krog, je ladja naletela na ledene gore. Gusarska ladja se je vedno bolj približevala in že so njeni topovi začeli bruhati ogenj na jadnico. Takrat pa so Knudin in

njegovi mornarji sklenili, da bodo raje sami potopili svojo ladjo, kot pa da bi jo prepustili razbojnikom. Dnevnik končuje z besedami: »Potopljamo se. Pozdravite vse naše v domovini.«

In tako stari morski volk kapetan Knudin ni nikdar prišel s svojo ladjo v matično pristanišče. Toda po 200 letih je morje vrnilo njegovo bogastvo. Različni Knudini na

Danskem pa so se začeli ogorčeno boriti za njegovo dediščino. Vsi so hoteli dragoceno vsebino starih zabojev. Celih 10 let so imela danska sodišča polne roke dela s 726 dediči starega pomoščaka. Sele zdaj je sodišče v Kopenhagenu odločilo, da je mlada hišna pomočnica Marlis Knudin najbližji sorodnik kapetana Knudina in ji dosodilo vse bogastvo.

Marlis je izjavila, da bo dediščino koristno uporabila. Rada bi si kupila hišo in se poročila s svojim zaročencem — tesarjem.

„OJ TA STATISTIKA“

— Ob koncu lanskega leta je bilo v našem okraju registriranih sto osem kroničnih pijancev, od tega tri deset delavcev, šestindeset kmetov, osemnajst obrtnikov, enajst uslužbencev, en profesor, štirje upokojenici, tri gospodinje, pet šoferjev.

— Razgrajavec in pretepačev 48, od tega dvaintrideset delavcev, deset kmetov, štirje obrtniki, dva uslužbenca.

— Tipičnih delomrznežev je šestinosemdeset, od teh je petinpetdeset Ciganov. Beračev »s poklicem« je 6.

— Strastnih kartašev je dvaindvajset, od teh dva delavca, dva kmeta, štirje obrtniki, enajst uslužbencev, en profesor, ena učiteljica, en upokojenec.

— Vedeževalcev je »registriranih« trinaest (najbrž jih je precej več), od teh je sedem Ciganov, šest pa kmetov in delavcev.

— Registrirane so tudi tri prostitutke (ena deluje izven območja našega okraja).

Versailles so hoteli prodati američanom

Zunanje ministrstvo ZDA je objavilo drugi zvezek knjige »Mednarodni odnosi ZDA v letu 1939«. V knjigi je prikazana zgodovina odnosov ZDA z britansko skupnostjo narodov in Evropo, razen ZSSR. Med ostalimi knjiga govori tudi o načrtu tedanjega francoskega ministrskega predsednika Daladiera, da bi kupil v Združenih državah 10 tisoč letal. Bivši francoski premier je bil celo pripravljen prodati svetovnoznani dvorec Versailles, da bi lahko nabavil vojaška letala.

Slepa smučarka

Petintridesetletna Američanka Telma Keitlen, ki je oslepela 1955, se je vrnila v Združene države, potem ko je prebila nekaj tednov v Švici na smučanju. Nek švicarski učitelj je naučil slepo ženo smučanja s pomočjo ure, ki glasno opozarja na posebnosti terena.

Mačke - drž. uslužbenci

V Bangloru v Indiji imajo dva najbolj čudna državna uslužbenca na svetu. To sta dve mački, ki lovita vseh vrstnih žuželk v državi Misuri. Za to delo dobivata po sedem in pol rupij mesečno. Ta vsota je vnešena v proračun Generalnega sekretariata že od leta 1921. Do nedavnega je bila manjša, zdaj pa so jo povečali, ker se je podražila hrana za mačke.

Kot rečeno se je ta čudna državna služba mačk začela leta 1921. Takrat so se v zgradbi Generalnega sekretariata v Bangloru tako razmnožile miši, da so bili v nevarnosti dokumenti. Nekdo je sprožil idejo, da bi nastavili dve mački. Miši so zdaj v glavnem pokončane, če pa se pojavijo, sta oba »državna uslužbenca« takoj pri roki.

Grob velikih ljubimcev

V Verono, mesto, kjer sta baje živela nesmrtna Sheakespeareova ljubimca Romeo in Julija, pride vsako leto mnogo ljudi, da bi si ogledali kraje, kjer sta bivala in grob, kjer baje leži Julija. Čeprav zgodovinarji še vedno dvomijo o resničnosti teh oseb, pa so domiselni Verončani uganili, da se da pri tem precej zaslužiti. Za obisk Julijinega groba je treba plačati, prav tako pa tudi za obisk njenega nekdanjega doma. Romeove hiše ni več. Ostal pa je balkon, na katerem je baje stala Julija, ko ji je Romeo izjavil svojo ljubezen.

Na sliki: zaljubljeno dekle pola ga rože na Julijin grob v Veroni

Rita Hayworth je bila trikrat poročena: s filmskim igralcem Orsonom Wellsom, z Ali Khanom in s pevcem Dickom Haymessom. Iz teh treh zakonov ima dve hčerki, ki pa sta prepuščeni bolj sami sebi.

Letalo kot televizijska antena

Televizija, ki je že osvojila svet, ima veliko pomanjkljivost. Obseg njenih emisij je omejen na določeno območje. To območje se je sicer že precej razširilo, vendar pa se strokovnjaki zelo trudijo, da bi dosegli to, da bi televizijske oddaje lahko gledalo mnogo več ljudi kot sedaj. Zdaj v Ameriki preizkušajo prenašanje televizijskih oddaj preko letala.

Letalo kroži na višini 8 tisoč metrov in prevzema oddaje s pomožne televizijske postaje na zemlji. Ugotovili so, da letalo lahko kroži v

5 km širokem krogu, ne da bi oddaje zaradi tega trpele. Temu sistemu pravijo stratovizija. Letalo — antena — zamenjuje 25 televizijskih postaj z visokimi antenami na zemlji.

Tehniki pa so šli v svojih načrtih še dalje. V ZDA resno proučujejo možnost, da bi uporabili mesec kot televizijsko anteno. Stratovizijska antena v bistvu ni nič drugega kot vrsta zrcala, ki prevzema emisijo z zemlje in jo razdeljuje na velik prostor. Raziskovanja še niso končana, zato ne moremo reči, ali bo mesec kdaj prišel v službo televizije.

Drobne zanimivosti

SLAVNI DIRIGENT TEŽKO OBOLEL

Eden izmed največjih sodobnih dirigentov osemdesetletni Bruno Valter je težko obolel. Pred nekaj dnevi je imel srčni napad, tako da so ga morali prepeljati na neko newyorško kliniko. Po predvidenih zdravljenjih zdravnikov je kaj malo verjetno, da bi Bruno Valter za dalj časa nadživel v januarju umrlega znamenitega dirigenta Toscaninija.

VEČBARVNE ULICE

V Zahodni Nemčiji razmišljajo o tem, da bi mestne ulice obarvali z različnimi barvami. Ceste, ki vodijo iz mesta v predmestje, naj bi bile rdeče, tiste, ki vodijo okrog mesta svetloplave, rumene ceste pa bi bile prepovedane za parkiranje avtomobilov. Izdelali so že poseben beton, ki omogoča barvanje cest. Taka barva je odporna proti prahu in padavinam.

NAJVEČJE KNJIZNICE NA SVETU

UNESCO je objavil listo največjih knjižnic na svetu. Na čelu liste je leninova knjižnica v Moskvi s 15 milijoni knjig, sledita ji Leninogradska knjižnica in knjižnica v Washingtonu, vsaka s 10 milijoni primerkov. Ena izmed najstarejših knjižnic na svetu — pariška Nacionalna knjižnica — in javna knjižnica v New Yorku imata po šest milijonov knjig. Tem sledi tokijska knjižnica s 3,5 milijoni knjig in Kraljevska knjižnica v Bruslju z 2 milijona knjig.

VRANA USTAVILA VLAK

Neka vrana je bila vzrok strahu, ki so ga pržili potniki električnega vlaka proti Münchenu. Vlak je na progi naenkrat naglo obstal. Takrat je počila še električna žica in jo je vlak vlekel kakih 300 metrov za seboj. Ko so vlakovodja in potniki prišli iz vlaka, so našli nedaleč od proge vrano, ki jo je elektrika popolnoma spekla. Vrana je sedla na električni drog in s krili izzvala kratek stik.

CETVORKE V ITALIJI

Neka 35-letna učiteljica v Pisi v Italiji je rodila te dni četvorke: tri fantke in punčko. Mati in novorojenčki se dobro počutijo. Tako je Pisa razen svojega poševnega stolpa dobila še novo senzacijo.

PREMOG Z ANTARKTIKE

Vodja britanske ekspedicije na Antarktiki, geolog Vivian Fuch, ki namerava naslednjo zimo peš prehoditi ta ledeni kontinent, je našel v Antarktiki kos premoga, ki naj bi dokazal, da so tudi tu velika nahajališča premoga. Premog so poslali v London, kjer zdaj znanstveniki proučujejo njegovo starost.

„Pa sem slišal samo - pek“

Ze večkrat sem bral v Pomurskem vestniku, da so pri Vas doma dobri lovci. Ker sem tudi sam velik prijatelj puške, si ne morem kaj, da ne bi napisal drobne zgodbi- ce za Vaš list. Seveda streljati je lahko, če je puška dobra.

Ne vem, katerega leta je bilo. V Kanadi je precej divjih rac in gosi. Prvo leto, ko sem se naselil v Kanadi, sem videl farmarje, kako streljajo divje race in gosi. Tako izvrstno pečenko sem si zaželel tudi sam. Toda nisem imel puške in niti je nisem smel imeti, ker še nisem bil kanadski državljan. Prosil sem sosed, če mi lahko posodi puško, staro »mazel« — laderico. Seveda, sosed je bil takoj pri volji. Puško mi nabasle in hajdi z njo nad race. Ko pridem do prve mlake, vidim skozi grmičevje dve tri race. Pogledam, če je puška pripravljena, nastavim »kapslna« na vžigalnik, napnem petelina, namerim in stisnem — pek in nič več. Potem pa obrnem puško in vidim, kako počasi leze naboj iz cevi. Hitro še enkrat obrnem puško, pomaham po racah in veste koliko sem jih dobil —? celih štiri najst.

S. Krapec Box Vauxhall, Kanada

Jules Verne s popravki

Znani moskovski tednik »Sovjetskaja kultura« je ostro grajal četrti zvezek zbranih del Julesa Verna in sicer njegovo fantastično povesč »Dvajset tisoč milj pod morjem, ki je pravkar objavljena v ruskem prevodu. Urednik te izdaje je namreč dodajal svoje pripombe, toda na tako pedanten način, da ga je »Sovjetskaja kultura« zaradi tega morala grajati. Knjiga govori med drugim tudi o predoru med Rdečim in Sredozemskim morjem. Urednik je dodal svojo pripombo: »Takšen predor je fantastična izmišljotina«.

Na drugem mestu dodaja: »Takšna temperatura v vodi je nemogoča«. Moskovski tednik pa dodaja: »Ali tovariši Lovozoviki tega morda ni storil zato, da mu oblasti ne bi zamerile?« Sicer pa, kdo ve!

Tudi stari Grki so poznali Rock'n Roll

Profesor Matija Bess, strokovnjak za grško kulturo in književnost, je na predavanju v Bonnu izjavil, da so Grki že pred 2500 leti poznali rock'n roll. Ta ples so stari Grki imenovali »Kordaks«. Njegov ritem je bil podoben ritmu rock'n rolla, plesali so pa ga ob zvokih lire in piščali. Plesalci so namesto whiskyja pili vino.

Najbolj čudni poklici na svetu

Pariški statistični urad je izračunal, da si ljudje po svetu na okrog 1500 načinov služijo vsakdanji kruh. Med temi poklici pa je tudi nekaj zelo čudnih, ki pa obenem kažejo, kako se nekateri ljudje čudovito znajdejo v življenju.

ZA DOLAR NA URO POSLUŠA DRUGE LJUDI

Claudette Villon ima med vsemi Parižankami najbolj čuden poklic. Ukvarja se z dresiranjem bolh. Neverjetno potrpežljivo je naučila te živalce neverjetnih stvari. Njene bolhe vozijo namreč voz, se zibljejo na miniaturni gugalnici itd. Krotiteljica sama hrani svojo »menadžerijo«. Dvakrat dnevno dovoli, da se bolhe napijejo njene krvi.

Toda to še ni najbolj čuden poklic na svetu. Neka meščanka iz Clevelanda v ZDA je ugotovila, da je na svetu mnogo ljudi, ki hrepenijo po tem, da bi jih kdo poslušal. Zato je dala v časopis oglas, da je pripravljena za dolar na uro poslušati vsakogar in karkoli. Posel ji cvete tako dobro, da je kmalu lahko zvišala tarifo na dolar in pol. Vzela si je tudi pomočnico, ki jo nadomešča, če sama nima časa.

NAJPRIJETNEJSI POKLIC

Med vsemi 1500 poklici je eden najprijetnejših gotovo poklic bivšega šefa matičnega urada v Mallowu na Irskem. Ta si je zapisal vse rojstne datume oseb v bližnji in daljni okolici in zdaj ne dela drugega, kot da jim hodi voščiti za rojstni dan. Pravijo, da že več let ni sam plačal za kosilo in večerjo.

Neki Anglež je bral, da je levmatižem moči zdraviti s čebeljim pikom. Zdaj prodaja pike svojih čebel po 6 penijev. Pri tem dobro zasluži, ker ima 36 panjev. Neki drugi Anglež pa si je izmislil poklice »najditelja«. Vse dneve hodi po ulicah velikih angleških mest in išče izgubljene stvari, pse in otroke ter jih vrača tistim, ki so jih izgubili, seveda proti najdnini. Ta Anglež je pred kratkim slavil 50-letnico svojega poklicnega delovanja.

PREIZKUŠEVALEC VODE

V upravi londonskega vodovoda dela uslužbenec, čigar edina dolžnost je, da pije vodo. Ta posel ni težak, je pa dobro plačan. Usluženec ne pije alkohola in ne kadi ter se izogiblje tudi jedil z ostrimi začimbami. V naših tobačnih tovarnah pa so posebni preizkuševalci tobaka, katerih edino delo je, da kadijo različne cigarete in cigare ter določajo aromo in druge lastnosti tobaka.

TUDI S PREKLINJANJEM SE DA DOBRO ZASLUŽITI

To je praktično preizkusil neki newyorški prodajalec vezalk za čevlje. Izmisli si je tak »business«: postavil se je na ulico v enem izmed sumljivih predelov New Yorka in preklinjal v vseh mogočih jezikih. Njegov repertoar obsega tudi najbolj grozne kletvice. Bogati tuji pa so za tako »atrakcije« radi plačevali.

John Reder iz Londona pa si služi kruh s svojim nosom. Plinarna ga je zaposlila, da hodi po londonskih ulicah in ugotavlja, če kje uhaja plin.

KAJ BO OD 22. - 29. APRILA?

HOLLIWOODSKE SIROTE

O otrokih, ki živijo sicer v izobilju, a vendar pogrešajo pravo ljubezen

Vse, prav vse je v Hollywoodu vpreženo v reklamni filmski voz — poroke in ločitve, smrti in škandali in seveda tudi otroki filmskih zvezd. Nekdaj je Hollywood bil hud nasprotnik porok svojih filmskih zvezdnikov, ker je pač tako hotela filmska publika. Potem pa so filmski menagerji ugotovili, da poročni zvezdniki niso izgubili nič na svoji popularnosti in zdaj se poroči v Hollywoodu vsakdo ali pa takorekoč vsakdo, ki bi rad svoje ime videl v časopisih ali na reklamnih tablah filmskega sveta.

S tem se da razložiti, da so se poročile tudi zelo mlade zvezde: Pier Angeli, Audrey Hepburn, Janet Leigh, Leslie Caron, Marisa Pavan, Anita Ekberg, Mamie Van Doren itd. Filmske družbe se včasih trudijo same, da bi spravile svoje zvezdnike v zakonski jarem, ker se da to povezati z dobro reklamo. Tako sta se poročila svoje čase Marilyn Monroe in De Moggio, Addy Fisher in Deby Reynolds. Reklama jih je poročila že prej, preden so se dobro poznali...

Taki zakoni seveda niso preveč trdni. Uradne statistike vedo povedati, da je v Hollywoodu bilo 87 odstotkov vseh zakonov ločenih. Potem pa je filmska reklama povedala, da je Ava Gardner imela že tri može, Clark Gable in njegova zadnja žena že devet zakonov skupaj, Lana Turner in Lex Barker sta imela skupaj že sedem zakonov, Joan Crawford se je doslej že štirikrat poročila.

Hollywoodski klepetulje pa že skoraj nimajo več časa dovolj, da bi preretale vse te zakone. Če pa je kdo storil to, kar je najosnovnejše v zakonu, da je ostal skrben družinski oče svojih otrok in poročen s prvo ženo, pa ga slavi kot »humanista« kakor Alberta Schweitzerja!

Pred časom so tudi naši filmski časopisi objavili odlomke iz pretresljive izpovedi bivše žene filmskega igralca Edmunda Purdoma. Ko je bil brez zaposlitve in brez denarja, mu je žena nesebično pomagala, potem pa je naenkrat dobil glavno vogo, slavo in denar in na neki »party« je spoznal igralko Lindo Christian, takrat ženo Tyrone Powerja. Purdom je zapustil svojo ženo, ki je takrat bila na porodu, brez kakršnih kolih sredstev, Linda pa je zapustila dve mali hčerki. Čez nekaj časa so listi prinesli sliko novega srečnega zakonskega para. Hollywood je imel svojo novo reklamo, o štirih otrokih, ki so ostali brez očeta oz. matere, pa nihče ni pisal.

Hollywoodski otroci morajo plačati račun za vse neumnosti in lahkomišelnosti, ki jih počenajajo njihovi starši. Zakoni z otroki so postala moda v filmski metropoli. Kdor nima lastnih otrok posvoji tuje. Mary Pickford ima dvanaest adoptivnih otrok, Joan Crawford štiri. Toda vprašanje je, ali imajo vsi ti otroki tudi starše, ali poznajo pojem »oče« in »mama«?

Kako zmedena morajo biti čustva oroka, ki je že štirikrat »menjal« očeta ali mater? Komaj se navadi na enega, že se pojavi drugi. Potem pa včasih pridejo še prejšnji na obisk in ubogi otrok se v tej zmešnjavi več ne znajde. Če pa pomislimo, da se njihovi »božanski« očete in matere pri ločitvenih pravdah prav nič ne sramujejo prati svoje umazano perilo pred javnostjo, nam je lahko jasno, da njihovi otroci ne morejo imeti preveč spoštovanja do njih.

Kako skeptični znajo biti hollywoodski otroki do svojih staršev je pokazala devetletna hčerka Judy Garland. Ko se je mati tretjič poročila je otrok dejal: »Mama, če tvojkrat ne bo dobro, si opraviš!« Judy je dobila v tem tretjem zakonu še dva otroke, toda opozorila svoje hčerke ni vzela resno.